

L'ADAM I EL SOMNI

Elaboració d'un àlbum il·lustrat per apropar l'educació emocional als infants de segon de primària

L'ADAM I EL SOMNI

Creating an illustrated album to bring emotional education closer to second graders

Treball Fi de Grau

Autora: Sumita Saroya Ram Devi

Tutor: Josep Callís

Curs 2021-2022

Grau en Mestre d'Educació Primària

Facultat d'Educació i Psicologia

Universitat de Girona

ÍNDEX

Resum.....	pàg 2
Paraules clau.....	pàg 2
1. INTRODUCCIÓ.....	pàg 3
2. MARC TEÒRIC.....	pàg 5
2.1 Intel·ligència emocional.....	pàg 5
2.2 L'educació emocional a l'àmbit escolar.....	pàg 6
2.3 L'àlbum il·lustrat com a recurs pedagògic.....	pàg 7
2.4 La influència d'Anna Llenas i les seves obres.....	pàg 8
3. MÈTODE.....	pàg 9
3.1 Detecció d'una necessitat educativa en l'àmbit emocional.....	pàg 9
3.1.1 Contextualització.....	pàg 9
3.1.2 Presa de decisions i concreció dels objectius.....	pàg 10
3.2 Planificació, disseny i aplicació de l'instrument.....	pàg 11
3.2.1 Metodologia.....	pàg 11
3.2.2 Aplicació de l'àlbum il·lustrat.....	pàg 13
4. RESULTATS.....	pàg 14
4.1 Resultats anteriors a l'aplicació de l'àlbum il·lustrat. Enquesta a l'equip docent.....	pàg 14
4.2 Resultats sobre l'aplicació de l'àlbum il·lustrat.....	pàg 18
4.2.1 Resultats sobre els <i>Llibrets de les emocions</i> i el <i>Joc de les emocions</i>	pàg 21
4.2.2 Resultats sobre les autoavaluacions dels infants.....	pàg 23
4.3 Resultats posteriors a l'aplicació de l'àlbum il·lustrat. Enquesta a les famílies de l'aula d'estudi.....	pàg 24

5. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS.....	pàg 25
5.1 Conclusions sobre l'enquesta a l'equip docent.....	pàg 25
5.2 Conclusions sobre l'aplicació de l'àlbum il·lustrat.....	pàg 26
5.3 Conclusions sobre l'enquesta a les famílies de l'aula d'estudi.....	pàg 27
5.4 Conclusions referents al marc teòric i la metodologia utilitzada.....	pàg 28
5.5 Limitacions i propostes de millora del projecte.....	pàg 34
5.6 Propostes per a futures recerques.....	pàg 30
6. BIBLIOGRAFIA.....	pàg 31
7. ANNEXES.....	pàg 34
7.1 Annex 1. Enquesta a l'equip docent de l'Escola Pla de l'Ametller....	pàg 34
7.2 Annex 2. Graelles informatives sobre àlbums il·lustrats que tracten les emocions.....	pàg 40
7.3 Annex 3. Taules d'anàlisi d'alguns àlbums il·lustrats d'Anna Llenas.....	pàg 49
7.4 Annex 4. Procés de producció i justificació de l'àlbum il·lustrat.....	pàg 55
7.5 Annex 5. Mostres del procés d'esbós i delineat de l'àlbum il·lustrat.....	pàg 58
7.6 Annex 6. L'Adam i el somni.....	pàg 65
7.7 Annex 7. <i>Llibret de les emocions</i> i continguts.....	pàg 112
7.8 Annex 8. <i>Joc de les emocions</i>	pàg 115
7.9 Annex 9. Fitxa autoavaluació pels infants.....	pàg 117
7.10 Annex 10. Buidatge de l'activitat <i>Llibret de les emocions</i>	pàg 118
7.11 Annex 11. Enquesta dirigida a les famílies de l'aula d'estudi.....	pàg 123

RESUM

El present Treball de Fi de Grau persegueix l'objectiu de validar la necessitat d'una educació emocional a l'etapa de primària, enfocada sobretot al cicle inicial. Altrament, s'elabora un recurs pedagògic a través del qual es pugui desenvolupar el treball d'aquest àmbit emocional. A partir d'aquestes premisses s'han pogut obtenir dades sobre les necessitats específiques del centre i l'aula d'estudi, on s'ha realitzat l'activitat de l'àlbum il·lustrat per tal de despertar una millora en la introspecció, l'expressió i gestió de les emocions per part de l'alumnat. L'educació en l'àmbit emocional és essencial per una bona convivència personal i social, doncs l'escola és un dels pilars fonamentals on aquesta es pot consolidar.

PARAULES CLAU

Educació, educació emocional, emocions, àlbum il·lustrat, consciència emocional

ABSTRACT

This Final Degree Project aims to validate the need for emotional education in the primary stage, focused mainly on the initial cycle. Otherwise, a pedagogical resource is developed through which the work of this emotional area can be developed. From these premises it has been possible to obtain data on the specific needs of the center and the study room, where the activity of the illustrated album has been carried out in order to arouse an improvement in the introspection, expression and management of emotions by students. Emotional education is essential for a good personal and social coexistence, school is one of the fundamental pillars where it can be consolidated.

KEY WORDS

Education, emotional education, emotions, illustrated album, emotional awareness

1. INTRODUCCIÓ

Segons la teoria de les intel·ligències múltiples que Gardner esmenta en la seva obra *Multiple Intelligences. The theory in practise* (1993), l'autor defineix la intel·ligència com la capacitat de resoldre situacions, donant per entendre que aquesta no és quelcom que ens ve marcat i donat en una certa quantitat, sinó que pot ser modelat. Des del moment en què naixem estem condicionats pel nostre entorn, rebem un munt d'inputs que ens donen experiències i coneixements. Anem desplegant el nostre ser. Però a part de totes les potencialitats o qualitats que tinguem de forma innata, hi ha un munt d'altres destreses que podem aprendre a mesura que ens fem grans. És precisament aquesta capacitat, aquesta intel·ligència la que ens fa avançar i fer front a situacions diverses.

Gardner planteja un total de vuit intel·ligències, dins de les quals menciona la interpersonal i la intrapersonal. Aquestes dues són les que tenen a veure amb la part més emocional de l'ésser humà. Juntes determinen la nostra capacitat per afrontar i viure la vida segons el nostre parer i de forma satisfactòria.

Al llarg dels últims anys hem pogut observar com, de mica en mica, la intel·ligència emocional ha anat agafant protagonisme dins les escoles i el currículum. Actualment, els centres educatius tracten el tema emocional amb molta més rellevància i constància. Fins fa dècades, allò que més es valorava d'un infant eren la seva capacitat d'assimilació de continguts variis.

L'àmbit escolar és pràcticament l'espai on els infants passen més temps i dediquen més atenció tant a si mateixos, com a la seva relació amb els altres. És, per tant, l'espai idoni per desencadenar tot el seguit de sentiments i d'emocions, d'entendre què signifiquen i per què les sentim, d'acceptar que totes i cadascuna d'elles són nostres i les hem d'estimar per igual, de saber-les gestionar o controlar, de saber-les expressar en veu alta perquè les persones del nostre voltant ens puguin entendre.

Sobre les escoles recau un paper primordial, i és el de la formació de les generacions i les societats del futur. És precisament per aquest motiu que és en aquestes entitats on hem d'aprofitar la tasca docent per a fomentar valors positius i inclusius, valors d'amistat i de solidaritat, valors amb els quals els infants creixin i es

facin grans, valors que al llarg del temps es manifestin dins la societat amb propostes de millora.

Ens preguntem com ho deuen fer les escoles per tal d'iniciar el treball de les emocions amb els nens i nenes. Segurament una de les primeres idees seria la dels llibres, els contes o bé els àlbums il·lustrats. És ben cert que la literatura té un poder immens gràcies a les paraules i el vocabulari, però, com podem fer que un infant, el qual encara s'està iniciant a la lectura o lectoescriptura, pugui entendre tot el significat que expressa aquella paraula o frase? Potser la resposta també ens sortirà de forma directa, i és que gràcies a l'art i el dibuix podem aconseguir que els infants puguin vivenciar molt més allò que llegeixen.

Al llarg de tota la vida experimentem un munt d'emocions, algunes que ens resulten senzilles i d'altres que ens fan sentir incompresos, bé per nosaltres mateixos o per la resta de persones del nostre voltant. I és que els sentiments no són quelcom senzills d'entendre des d'un bon principi. Com a futura docent m'agradaria vetllar perquè els infants puguin deixar l'etapa de la frustració i aprendre a reconèixer i abraçar les pròpies emocions. També, amb el fet d'haver-me especialitzat en la menció de visual i plàstica, espero poder transmetre a l'alumnat que l'art és una eina ideal gràcies a la qual podem avançar pel camí de l'autoconeixement, que ens pot ajudar a millorar les relacions entre iguals, i que ens pot servir com a estratègia per aprendre sobre l'ampli món emocional.

Així doncs, al llarg d'aquest treball fi de grau es pretén treballar les emocions a través d'un àlbum il·lustrat. Aquest passa a ser una eina a través del qual es vol valorar si els infants han pogut ser capaços d'entendre una mica més les seves pròpies emocions; observar si s'han vist capaços de reconèixer en quines situacions alternatives se senten d'una manera o d'una altra; veure si són capaços, a través de diferents dinàmiques, compartir els seus sentiments per tal d'expressar millor les seves idees o inquietuds; i finalment, analitzar si es veuen amb cor d'acceptar-se a si mateixos o bé intenten millorar en alguns aspectes que no els agraden del tot.

2. MARC TEÒRIC

2.1 Intel·ligència emocional

Juntament amb Gardner (1993), trobem altres estudiosos que es van aprofundir en el concepte d'intel·ligència emocional i van fer el primer pas per tal d'intentar mesurar aquesta competència. Peter Salovey (1990) va definir aquest concepte com "una mena d'intel·ligència social que inclou l'habilitat d'entendre i supervisar les pròpies emocions, així com les alienes; poder fer discriminacions entre elles i fer ús de la informació per guiar el pensament i les accions d'un mateix." Així doncs, Salovey i John Mayer (1990) entenien que aquesta definició tenia relació directa amb els conceptes d'intel·ligència intrapersonal i interpersonal de Gardner (1993); però atorgant-li un enfocament molt menys cognitiu i afegint-li un component molt més emocional.

Els seus estudis van sortir a la llum gràcies al treball de Daniel Goleman (1995), periodista del *New York Times* i investigador, el qual va posar-los en el centre d'atenció gràcies a la seva obra *La Inteligencia Emocional*.

Tots aquests autors estan d'acord en el fet que els principals components d'aquesta intel·ligència fan referència a les cinc competències següents:

- Autocontrol emocional: l'autoregulació, al fet no de deixar-se emportar per les emocions o sentiments del moment, sinó de saber-les gestionar.
- Autoconeixement emocional: la consciència sobre un mateix, la coneixença sobre les pròpies emocions en els diferents estats d'ànim, ja que poden influir sobre les nostres decisions i comportament.
- Automotivació: saber enfocar les nostres emocions als objectius en comptes dels obstacles per tal de mantenir una motivació positiva.
- Relacions interpersonals o habilitats socials: les relacions o els vincles que es formen amb els altres que són fonamentals per tal de viure en societat.
- Reconeixement d'emocions alienes o empatia: començar a saber interpretar el llenguatge no verbal, les expressions facials o corporals dels altres per tal

de reconèixer el que els pot passar. Aquesta habilitat ens pot ajudar a formar vincles més forts i reals amb les persones més properes.

2.2 L'educació emocional a l'àmbit escolar

“Si la educación quiere preparar para la vida, debe atender a los aspectos emocionales de forma prioritaria. Esto implica la educación emocional.”

R. Bisquerra Alzina (2005)

Gràcies a la popularitat que tingué l'obra de Goleman(1995) sobre la dimensió emocional, es van poder observar notables impactes dins l'àmbit educatiu. Bisquerra (2005) esmenta en el seu article *La educación emocional en la formación del profesorado*, que l'educació emocional ha d'estar present al llarg de tot el currículum acadèmic i en la formació permanent al llarg de tota la vida. Contrasta que l'educació emocional adopta un enfocament del cicle de la vida, que es porta a la pràctica a través de programes seqüenciats que transcorren des de l'educació infantil, segueixen a través de la primària i secundària fins a perllongar-se a la vida adulta.

L'autor entén l'educació emocional com un procés educatiu, continu i permanent; que té com a objectiu potenciar el desenvolupament de les competències emocionals com a element primordial pel desenvolupament integral dels individus, per capacitar-los per la vida. Tot això, amb la finalitat d'augmentar el benestar personal i social.

Especifica també que els objectius generals de l'educació emocional consisteixen a obtenir un major coneixement sobre les pròpies emocions, reconèixer les emocions dels altres, prevenir els efectes nocius de les emocions negatives, adquirir habilitats per controlar o regular les pròpies emocions, desenvolupar habilitats per generar emocions positives, treballar molt l'automotivació, entre altres aspectes.

Bisquerra (2005) justifica i mostra diverses raons per les quals existeix la necessitat de treballar aquesta dimensió, ja que la nostra societat està dotada de problemes derivats per una baixa autoestima, per estrès, per depressions, per violència i delinqüència, per suïcidis, per trastorns que afecten la nostra salut; també per altres experiències personals o metodologies educatives, entre d'altres.

L'Article 1 de la Llei Orgànica 1/1990, del 3 d'octubre, d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE) afirma que un dels objectius del sistema educatiu és "*el ple desenvolupament de la personalitat de l'alumna*", de manera que l'educació ha de vetllar perquè els infants puguin conformar una personalitat i una identitat pròpies. Això demostra que tot i que la LOGSE no esmenti explícitament quelcom relacionat amb l'educació emocional, sí que la contempla de forma implícita.

El currículum d'Educació Primària també presenta i contempla el treball d'aquesta dimensió emocional dins de diversos àmbits i àrees com ara l'educació física (dimensió hàbits saludables; dimensió expressió i comunicació corporal); l'àmbit artístic (dimensió percepció, comprensió i valoració; dimensió interpretació i producció; dimensió imaginació i creativitat) i també dins l'àmbit d'educació en valors (dimensió personal; interpersonal; i social). A més a més, també podem comptar amb l'àmbit d'autonomia i iniciativa personal de forma directa, ja que tracta sobre el treball dels valors i les actituds personals.

Definitivament, la dimensió emocional és present de forma transversal en el currículum, tot i que a la pràctica no sempre en puguin veure gaires resultats.

Esmenten Bisquerra (2012) i Escoda (2012) en l'article *Importància i necessitat de l'educació emocional a la infància i l'adolescència*, que aquesta s'ha de practicar a través de metodologies vivencials, actives, pràctiques, participatives. Informen que alguns recursos excel·lents per tal de fer-ho a l'escola són la música, els titelles, els jocs i sobretot els contes. Declaren que aquests permeten que l'infant se senti identificat amb els personatges i amb els sentiments que experimenten, es generen i creen vincles emocionals que poden ajudar al fet que l'infant reflexioni sobre les pròpies emocions.

2.3 L'àlbum il·lustrat com a recurs pedagògic

Des d'un bon inici, la gran majoria de llibres que eren destinats als nens i nenes tenien l'objectiu d'educar, de transmetre valors i coneixements, conductes o pautes per conèixer en societat. Aquest interès, però, ha anat evolucionant amb el pas del temps, fins a l'actualitat, on els llibres tenen objectius que van molt més enllà del fi

educatiu i didàctic. Parlem del plaer per la lectura, del fet de viure aventures, de deixar volar la imaginació, per experimentar diferents emocions i també per començar a tenir un primer contacte amb el lèxic.

Vernet (2011), dins el seu treball d'investigació *L'àlbum il·lustrat com a eina educativa per al desenvolupament lector i emocional dels lectors novells*, exposa alguns beneficis que aporta aquest gènere literari si es vol treballar el desenvolupament emocional amb els infants.

Expressa que els àlbums il·lustrats s'apoderen de certes característiques gràcies a les quals els primers lectors s'hi senten més atrets i a gust. Explica com la relació entre el text i la il·lustració amb una finalitat narrativa pot crear una motivació lectora. Informa que aquesta és una de les raons principals per les quals els centres educatius es poden plantejar fer ús d'aquests recursos per treballar el del coneixement, reconeixement i gestió de les emocions.

Tots aquests motius poden afavorir que un infant nouvingut en el món de la lectura es vegi més motivat i engrescat per començar a llegir i que al mateix temps, es vegi més capacitat per a entendre i comprendre el que el text literari intenta transmetre.

Exposa la mateixa autora que fa falta més presència d'àlbums il·lustrats dins les aules, ja que s'ha pogut contemplar l'eficàcia i la popularitat que han anat agafant des de la seva creació. Sobretot, esmenta que fan falta en aquells cursos on es comencen a iniciar els primers hàbits lectors: Educació Infantil i Cicle Inicial. Recau sobre els docents la tasca de fer una bona selecció de llibres gràcies als quals es puguin generar ambients rics on reflexionar, compartir idees i pensaments, on dialogar obertament i expressar el que sentim en diferents situacions, el que fem i com reaccionem davant de les adversitats.

2.5 La influència d'Anna Llenas i les seves obres

Anna Llenas és artista actual, dissenyadora gràfica i directora d'art amb un gran renom. Avui dia és autora i il·lustradora de llibres, a més a més d'artterapeuta.

Dins l'entrevista portada a cap en el programa *Lletra lligada* de Ràdio 4, s'esmenta que l'autora és coneguda com la mare del Monstre de Colors. Diu Llenas (2017) que

mai s'hauria imaginat que les seves obres es transformessin en una eina per les escoles per poder fomentar el treball de les emocions amb els infants. Exposa que podem deixar enrere les emocions negatives o desagradables tan bon punt siguem capaços o bé ens atrevim a reconèixer el que ens passa, posant en manifest la importància de l'expressió d'aquestes emocions, sigui verbalitzant o exterioritzant-ho a través d'altres llenguatges. També afirma que els seus llibres poden ser un bon recurs gràcies als quals es pot vetllar per la creació d'espais i situacions on les famílies puguin tractar el tema sentimental amb els infants.

Llenas (2014) comparteix que personalment, opina que les emocions més destacables o importants a treballar són l'alegria, la tristesa, la por, la ràbia i la calma, com a element regulador de la resta. Així ho expressa i cultiva quan publica el seu llibre *Diario de las emociones*, del mateix any.

3. MÈTODE

3.1 Detecció d'una necessitat educativa en l'àmbit emocional

3.1.1 Contextualització

La posada en pràctica d'aquest projecte s'ha dut a terme a l'Escola Pla de l'Ametller, específicament, amb els infants de 2n. Aquest és un centre que vetlla per l'educació dels infants, actualment ha acollit infants refugiats ucraïnesos de la guerra, i compta amb una gran heterogeneïtat de cultures dins les seves aules. També fomenta molt els valors del respecte i la igualtat.

Pel que fa a l'educació emocional a l'aula d'estudi, a priori, s'han pogut detectar algunes mancances en aquest camp. És cert que s'intenta treballar l'àmbit emocional de tant en tant, però mai s'havia posat en manifest com a objectiu central. Quant als infants, es va poder apreciar un dèficit pel que fa a aquesta expressió, a la manca de tècniques de gestió sobre els propis sentiments, frustracions i neguits constants, en el cas d'alguns alumnes més accentuat que en d'altres.

L'aula d'estudi de 2n compta amb un total de 22 alumnes, dels quals 10 són nens i 12 són nenes. És una classe força heterogènia i equilibrada pel que fa al gènere.

S'hi presenta una gran riquesa cultural gràcies a la procedència d'alguns infants. És un grup que, de forma global, mostra tenir unes grans capacitats i interès per allò que s'estudia; però al mateix temps hi ha infants que necessiten una mica més de reforç, com ara, en l'àmbit lingüístic. A part de les qualitats cognitives, hi ha una gran quantitat d'alumnes que necessiten un suport emocional més immediat.

3.1.2 Presa de decisions i concreció dels objectius

Després d'haver vist i tingut en compte les diferents situacions viscudes dins l'aula, a més de comptar amb el suport de la tutora, es va iniciar el projecte de la il·lustració d'un àlbum infantil amb finalitats pedagògiques. A través d'aquest, es pretén treballar algunes de les emocions bàsiques, cinc en total: l'alegria, la tristesa, la por, la gratitud i la ira.

Per tal de poder obtenir una primera diagnosi sobre l'aula i l'entorn escolar, més enllà de la recerca del marc teòric, es va realitzar una enquesta a l'equip docent del centre amb qüestions sobre les emocions, el seu treball i els àlbums il·lustrats. A través el buidatge d'un total de 24 respostes, es va posar encara més en manifest la necessitat de contemplar més intervencions de caràcter emocional a l'escola i a les aules. També, es va valorar positivament l'àlbum il·lustrat com a recurs per tal de poder treballar aquest aspecte (*Vegeu annex 1*).

A partir de la percepció objectiva dels infants de l'aula, del consens amb la mentora i l'opinió general del centre educatiu, es poden definir els objectius del projecte de la següent manera:

Objectius generals:

- Apropar l'educació emocional als infants de 2n a través d'un àlbum il·lustrat.

Objectius específics:

- Elaborar un àlbum il·lustrat original i complet, de qualitat professional, que s'ajusti a les diverses necessitats de l'aula d'estudi.
- Incentivar als infants a expressar les seves emocions.

- Valorar si els infants de Cicle Inicial són capaços de reflexionar i fer una introspecció.
- Crear un recurs pedagògic per treballar el reconeixement de les emocions, la introversió, la gestió i l'expressió dels sentiments.

Amb tot aquest conjunt d'objectius, les hipòtesis del projecte esperen:

- Que millori la capacitat d'interacció dels infants a través de l'aplicació del treball de l'àlbum il·lustrat.
- Que els infants se sentin identificats amb els personatges del conte i les diverses trames que aquest presenta.
- Que els infants reconeixin les emocions pròpies.
- Que els alumnes s'interessin, de forma progressiva, en treballar i entendre els seus sentiments per tal d'obtenir informació pròpia i també aprendre a canalitzar-los en situacions adverses.

3.2 Planificació, disseny i aplicació de l'instrument

3.2.1 Metodologia

La metodologia emprada per a dur a terme aquest projecte ha consistit en la recerca i l'elaboració d'un marc teòric sobre el tema, per tal d'analitzar i concretar els punts més rellevants per a la realització d'un àlbum il·lustrat que tracti les emocions.

La teoria fa referència a una recerca sobre la necessitat de treballar per a poder exterioritzar les emocions i la recerca d'un conjunt d'àlbums il·lustrats que s'han examinat per tal d'analitzar els diversos aspectes que aquests poden conformar. S'han cercat diversos àlbums intencionadament per començar a visualitzar els diferents estils artístics; per observar les diferents composicions; per captar informació sobre l'ampli ventall d'emocions i situacions que es poden tractar dins d'aquests (*Vegeu annex 2*).

Tot relacionat amb el marc teòric, també s'han analitzat més profundament alguns àlbums il·lustrats d'Anna Llenas. S'ha creat una taula d'anàlisi de certs ítems gràcies a la qual s'han pogut extreure resultats que han ajudat a la creació del propi àlbum (*Vegeu annex 3*).

Quant a la pràctica, l'instrument creat per dur a terme la recerca compte de diverses fases: reflexió d'acord amb el marc teòric sobre les emocions que es volen treballar i acotació del seu nombre, seguint la recomanació d'Anna Llenas (2014); decisió sobre què o qui serà el personatge principal; elaboració d'una història amb un fil conductor; escrit i redacció temporal sobre el transcurs de la història; procés d'il·lustració i procés d'adhesió de l'escrit.

A mesura que s'anava il·lustrant, s'anava descobrint i consolidant un estil de dibuix propi i original. Al mateix temps, però, hi ha hagut la voluntat que les composicions siguin de caràcter més animat amb l'objectiu d'atreure l'atenció dels infants, els quals són els participants d'aquest projecte. També, durant la producció del conte, es van seleccionar elements i espais de la mateixa aula d'estudi per la recreació dels fons en algunes escenes, amb la intenció de ser reconeixibles pels infants. D'aquesta manera, s'intenta apropar el personatge a la realitat escolar dels alumnes i, al mateix temps, que aquests es puguin sentir encara més identificats amb tot el que succeeix a la història. Per tal de fer el seguiment del procés de producció i les conseqüents justificacions en més detall, *vegeu annex 4*.

Així i tot, tot seguit s'esmenten alguns conceptes claus que defineixen l'obra:

- Tal com recomana Anna Llenas (2014), les principals emocions que s'han tingut en compte per ser exposades dins l'obra han estat l'alegria, la tristesa, la por, la ira i la gratitud.
- Llenas (2014) considerava la calma com la cinquena emoció, però es va optar pel treball de la gratitud degut a les necessitats i peculiaritats de l'aula d'estudi.
- L'obra compta amb dues fases clarament diferenciades: la part del somni on el protagonista experimenta les cinc emocions i la part de la realitat escolar on es posen en manifest els canvis i la gestió de diverses situacions.
- S'ha tingut en compte la disposició real de l'aula d'estudi per il·lustrar escenes amb els mateixos fons, per tal de fer l'obra més significativa pels alumnes.
- S'han tingut en compte les personalitats d'alguns infants així com de les situacions quotidianes entre el grup classe, com a inspiració per la creació de personatges i escenes.

- A partir de les fitxes analítiques d'algunes obres d'Anna Llenas, s'han pogut determinar algunes característiques que s'han tingut en compte pel disseny de l'instrument: un format apaïsat; la major part de les il·lustracions són presents a tota la pàgina excepte alguns casos on el fons és blanc; la perspectiva és de pla frontal; l'enquadrament fa ús del pla general, del pla americà i també el pla de detall; el tipus de dibuix és simple i minimalista; en la paleta de colors destaca sobretot el color marró; el tipus de text és narratiu, amb la presència de diàlegs i un narrador omniscient; pel que fa a la tipografia, la lletra és gran i fàcil d'entendre.

Conclusa la fase del disseny, s'obté una obra resultant batejada amb el títol de *L'Adam i el somni*. És precisament a través d'aquest somni on el personatge principal, un nen anomenat Adam, s'encara amb diferents situacions i es troba amb diversos personatges que representen la personificació o la metàfora de les cinc emocions que es volen treballar. L'Adam anirà descobrint el que passa amb aquests personatges a mesura que es desencadena l'experimentació de les diverses emocions. Després d'haver tingut aquest somni tan mogut, el protagonista va a l'escola i li succeeixen fets i pensa en els personatges del somni. Aquests el fan reflexionar per a saber com actuar davant de cada situació. Per tal de poder llegir el conte, *vegeu l'annex 6*.

3.2.2 Aplicació de l'àlbum il·lustrat

Un cop acabat el conte, aquest es va presentar als alumnes dins d'una primera sessió d'una hora de durada. Aquesta tingué lloc dins d'una franja horària intencionada, ja que després de l'hora del descans del pati els infants van poder viure experiències varies amb si mateixos i amb els seus companys. Aquest fet estimula als alumnes a tenir més recent i present l'àmbit emocional, pel fet que han estat desvinculats durant mitja hora del fet més purament didàctic.

Per tal de millorar l'ambientació de l'aula, es va optar per tancar les finestres per una millor projecció del conte. A més de la interpretació, es van dur objectes i elements reals (osset de peluix, espelma, robot, fruita, gerro esquerdat ja present a l'aula) per crear una atmosfera màgica que transportés als infants a l'interior de la història, per fer-los sentir encara més participants d'ella o com si en fossin els propis protagonistes.

Amb l'ajuda d'aquests elements es van poder utilitzar estratègies per vivenciar la història i captar l'atenció dels alumnes, ja que se'ls va permetre de tocar i experimentar els objectes representatius de la història; a dir el que opinaven sobre el conte, a fer hipòtesis sobre el que passaria, a exposar les seves emocions, a exemplificar situacions on se sentien identificats amb el protagonista, entre altres.

El fet d'haver dispersat aquests elements per diferents racons de l'aula els va despertar la curiositat, fet que els motivava a saber el que vindria a continuació. També, una altra acció estimuladora fou la narració del conte des de diferents angles i espais de la classe, ja que interessava que la totalitat d'infants poguessin visualitzar adequadament la figura que narra. Aquesta va fer ús de diferents modulacions i entonacions per assegurar que el missatge transmès arribés al receptor de forma correcta i adequada. Addicionalment, es va optar per la teatralització i la gesticulació tant facial com corporal.

Posterior a la posada en escena del conte, es van realitzar diverses sessions sobre la mateixa temàtica, per tal d'anar incitant als infants a la reflexió i el reconeixement de les pròpies emocions. Es va crear un *Libret de les emocions* personal (*Vegeu annex 7*), on els alumnes van posar en manifest les diverses causes que els fan sentir de diferents maneres. A part de les sessions reflexives i de debat, per a rematar-ho des d'un punt de vista més lúdic, es va dedicar una sessió a jugar el *Joc de les emocions* (*Vegeu annex 8*), per tal de seguir focalitzant amb els objectius establerts. Gràcies a la gamificació, els infants es van mostrar molt més motivats i receptius.

4. RESULTATS

4.1 Resultats anteriors a l'aplicació de l'àlbum il·lustrat. Enquesta a l'equip docent

A continuació s'exposen les dades quantitatives que s'han pogut obtenir gràcies a l'enquesta acomplida a l'inici del projecte, per tal de determinar l'opinió del centre en particular, tant del treball de les emocions amb els infants com de la utilitat dels àlbums il·lustrats. Es torna a destacar que van participar un total de 24 mestres.

Sobre la qüestió de la rellevància de tractar el tema emocional amb els infants, un 91,7% opinen que és molt important i un 8,3% consideren que ho és bastant.

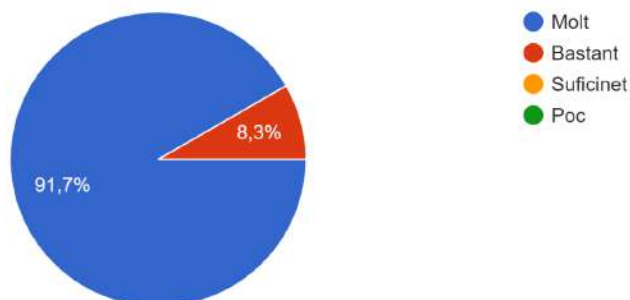

Figura 1. Pregunta 1.

Un 79,2% pensen que les escoles són espais molt rellevants on poder parlar sobre les emocions, en canvi, un 20,8% opinen que ho són bastant.

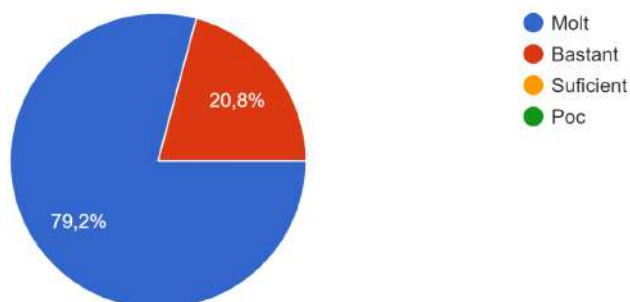

Figura 2. Pregunta 2.

Quan se'ls pregunta si ells mateixos tracten el tema emocional amb els seus respectius alumnes, un 33,3% diu que molt, un 53,3% exposa que bastant, però un 8,3% determina que poc.

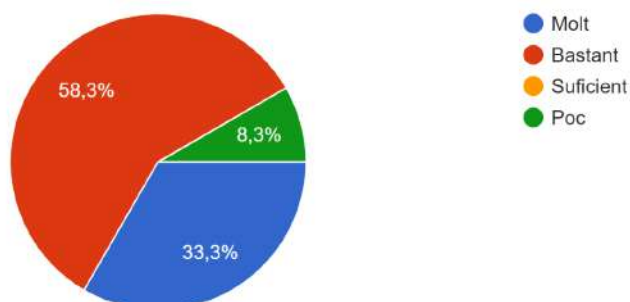

Figura 3. Pregunta 3.

Quan se'ls pregunta de quina manera han estat treballant les emocions dins la seva aula o a través de quins recursos ho han fet, han sorgit diverses opinions: a partir de contes; aprofitant les situacions del dia a dia; a través de converses i donant

exemples; en situacions de joc quan es troben a educació física; a través del reforç positiu i tallers on es fomenti el diàleg; a través de curtmetratges i jocs cooperatius; amb un Lego de les emocions a P4 i P5; amb cançons.

Quan se'ls va començar a parlar plenament sobre el tema dels àlbums il·lustrats, una de les primeres preguntes planteja si creuen que aquests recursos són o no bons per treballar les emocions. Un 87,5% esmenta que molt i un 12,5% diu que bastant.

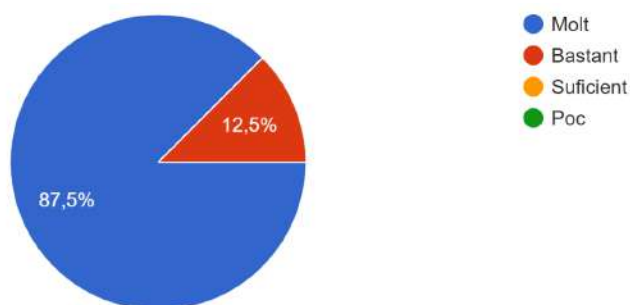

Figura 4. Pregunta 7.

També, el 100% dels participants opinen que els àlbums il·lustrats poden ser treballats més enllà de la seva simple lectura.

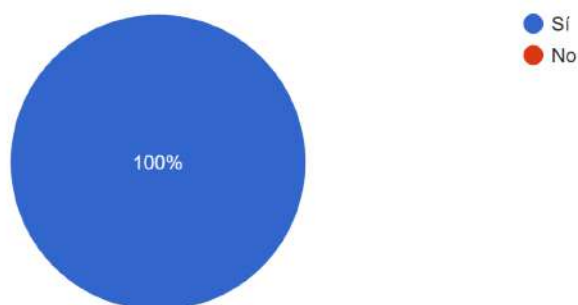

Figura 5. Pregunta 9.

Es pregunta si els infants poden sentir-se més identificats amb el personatge d'un llibre que no pas amb qualsevol explicació oral que se'ls hi pugui fer; un 54,2% consideren que bastant i un 45,8% pensen que molt.

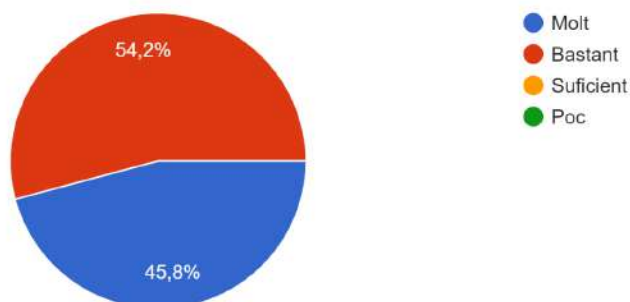

Figura 6. Pregunta 10.

Se'ls demana si pensen que poder treballar les emocions amb els infants és quelcom fàcil o no. Una majoria del 60,9% opina que és bastant fàcil, un 21,7% pensa que és molt fàcil i un 17,4% considera que és suficientment fàcil.

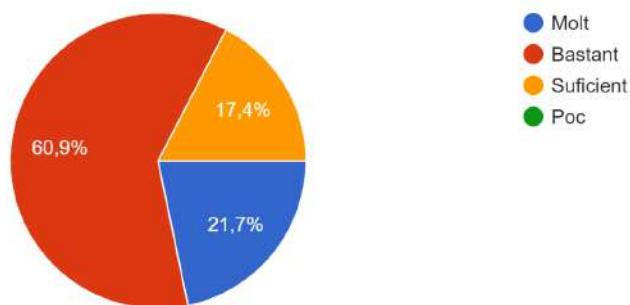

Figura 7. Pregunta 11.

Quan se'ls pregunta si pensen que els seus alumnes saben acceptar i gestionar les seves emocions, un empat de 41,7% opinen que bastant i que suficient, i el 16,7% restant considera que poc.

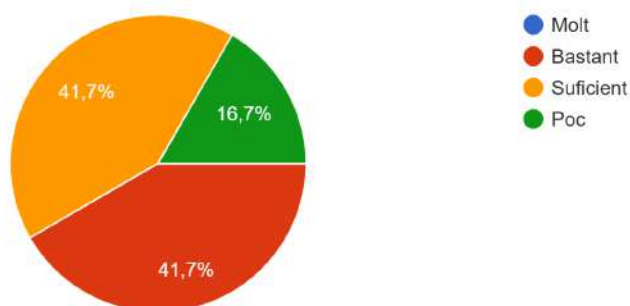

Figura 8. Pregunta 12.

Finalment, un 58,3% opina que als infants els agrada parlar de les seves emocions a classe i a l'escola en general, un 20,8% opina que molt, un 12,5% diu que suficient i també un 8,3% esmenta que poc.

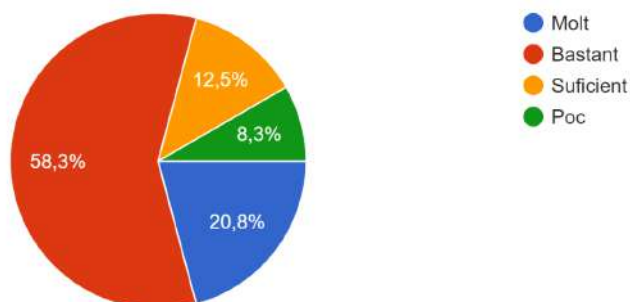

Figura 9. Pregunta 13.

4.2 Resultats sobre l'aplicació de l'àlbum il·lustrat

Quant als resultats obtinguts sobre l'aplicació de l'instrument, fan referència a dades qualitatives. Per tal de poder assolir-les, es va observar i analitzar detingudament als infants per extreure evidències. Així i tot, s'exposen amb gràfics per una millor presentació de la informació.

En un primer lloc, es presenta el gràfic que ens informa sobre la reacció que han mostrat i manifestat els infants quan se'ls va presentar l'àlbum i la temàtica de les emocions. Observant la Figura 10, es determina que d'un total de 22 participants, el 71% mostra molt d'interès i el restant 29% en mostra força.

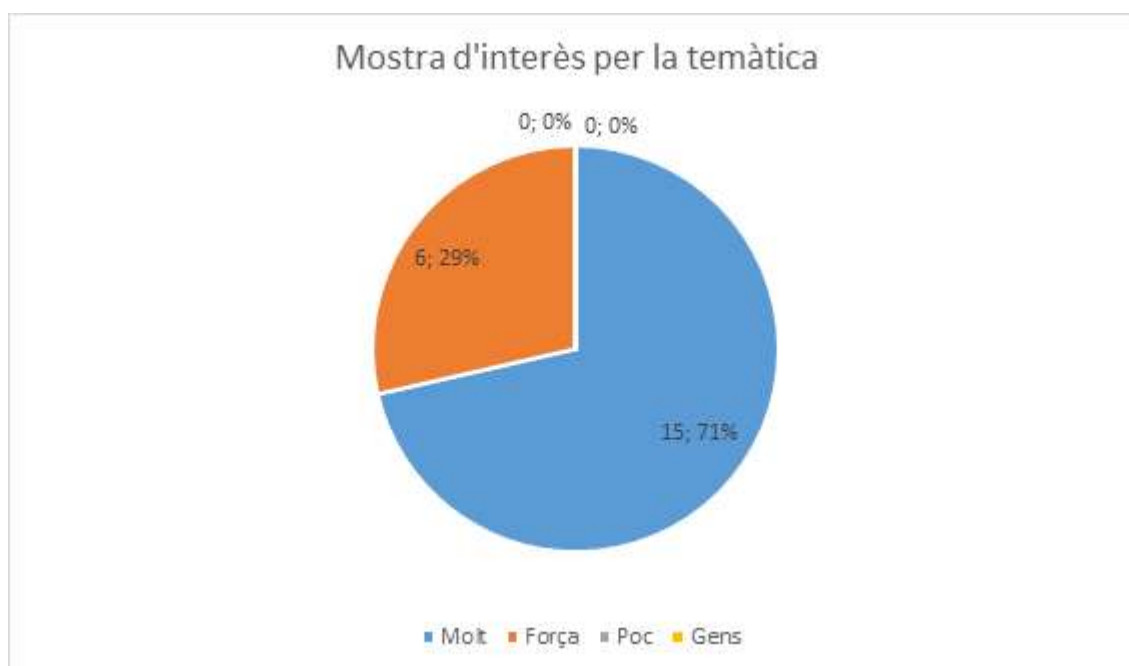

Figura 10. Gràfic circular qualitatiu sobre la mostra interès pel tema de les emocions i l'instrument presentat.

Seguidament, després de l'aplicació del recurs i de les diverses activitats posteriors, també relacionades amb la trama del llibre, s'ha pogut valorar que un 68% de l'alumnat és capaç de reflexionar d'una manera satisfactòria sobre les pròpies emocions; un 9% que hi reflexiona força; trobem un 18% que encara ho fa poc i un 5% que encara no és gaire capaç.

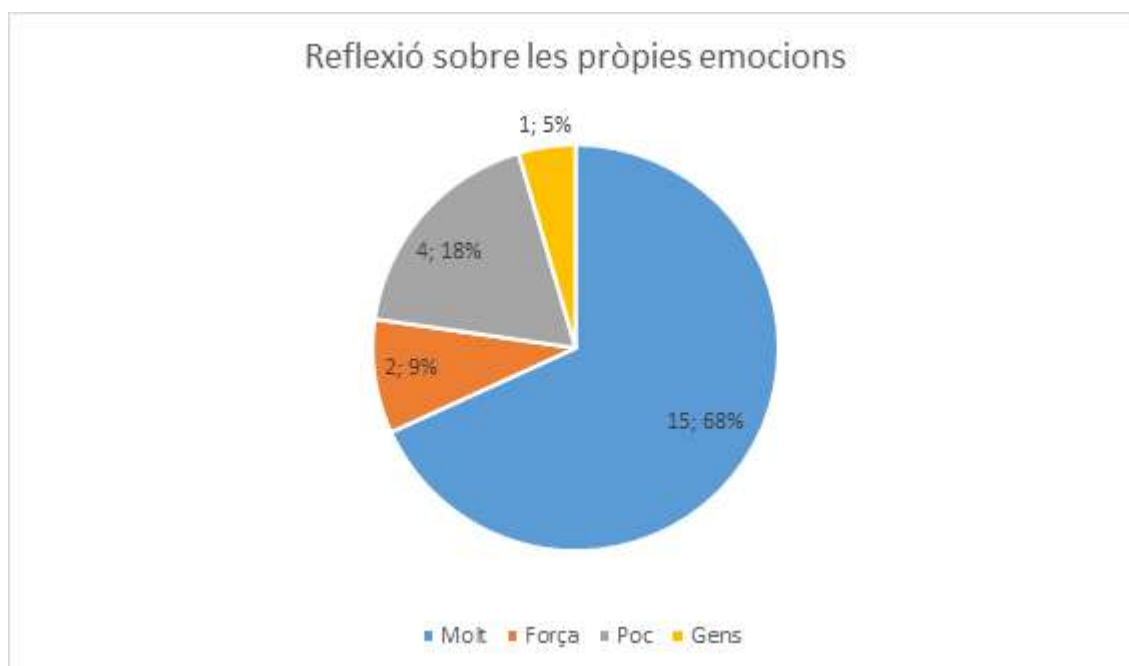

Figura 11. Gràfic circular qualitatiu sobre la reflexió de les pròpies emocions.

Un cop s'ha pogut estimar si els nens i nenes es veien o no capaços de reflexionar sobre els seus sentiments, s'ha tingut en compte també en quina intensitat s'atreuen a identificar i acceptar el que els passava. S'ha raonat que un 70% de l'alumnat ha sabut reconèixer les seves emocions en situacions adverses. De la mateixa manera, un 17% ho han fet força i un 13% encara ho fan poc.

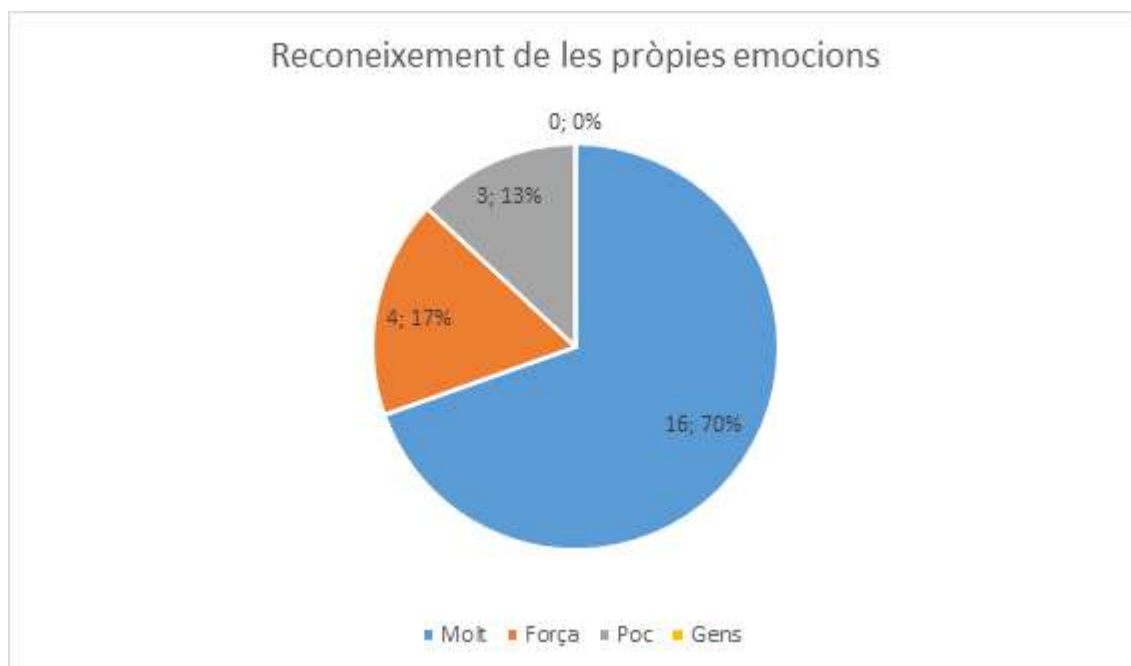

Figura 12. Gràfic circular qualitatiu sobre el reconeixement de les pròpies emocions.

S'ha tingut en compte el fet de si els alumnes han fet ús del nom de les emocions, per validar que han sabut identificar aquestes i que ja en fan un etiquetatge. Resulta que un 65% dels participants s'han vist capaços d'expressar oralment algunes vivències que es relacionen amb les cinc emocions que es treballen dins l'instrument. Un 18% ho han fet força i un 17% encara ho fa poc.

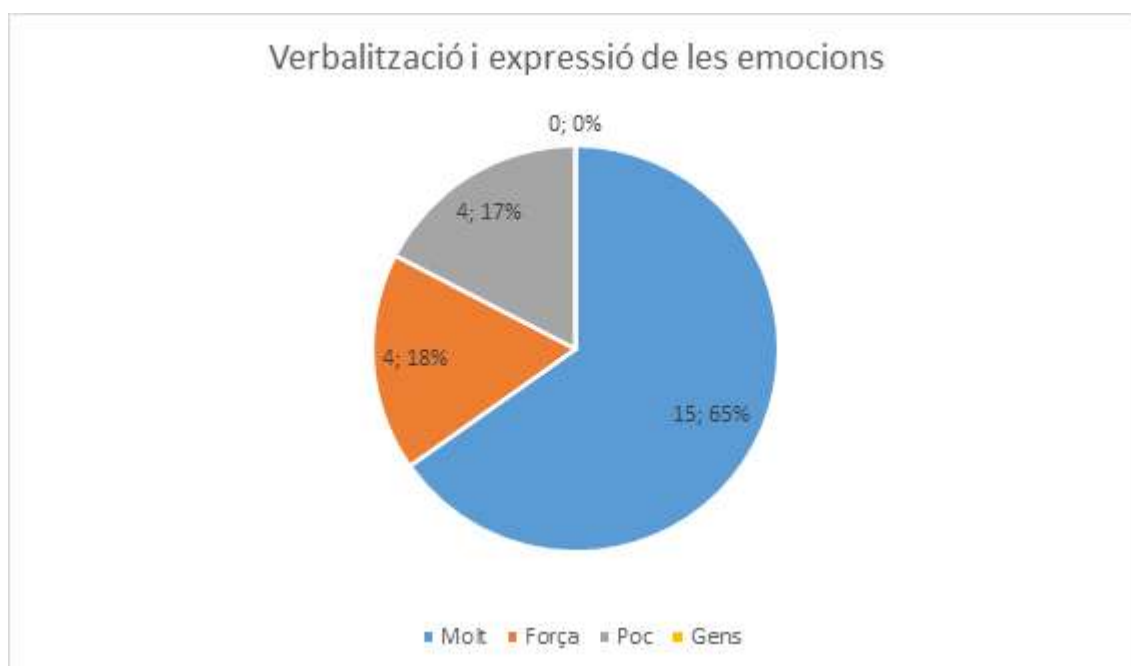

Figura 13. Gràfic circular qualitatiu sobre la capacitat de verbalitzar i expressar els sentiments.

4.2.1 Resultats sobre els *Llibrets de les emocions* i el *Joc de les emocions*

Quant a l'obtenció de resultats posteriors a l'aplicació del conte, es poden determinar gràcies al buidatge dels comentaris i reflexions que els infants van deixar esmentades dins els *Llibrets de les emocions* (Vegeu annex 9) i també, a través dels comentaris anotats quan es va dur a terme el *Joc de les emocions*. Ambos resultats continuen fent referència a un tipus de dades qualitatives.

Per una banda, els comentaris que els infants van deixar escrits en els seus llibrets reflecteixen d'alguna manera la seva personalitat i els seus neguits. En el buidatge de l'alegria, la major part esmenta i té en compte la importància dels amics i la família. D'altres fan referència a valors emocionals (per exemple: *veig els meus conills o em fa un petó*) i una petita minoria parla de fets materials (per exemple: *vaig de compres o em compren roba*).

Dins del buidatge de la tristesa, es pot analitzar com també hi ha una gran influència emocional provinent d'amics i familiars (per exemple: *la meva família es troba malament o els amics no juguen amb mi*). També considerem comentaris on la tristesa és provocada per un mateix (per exemple: *algo no em surt bé o perdo alguna cosa*) i d'altres on és provocada per un agent extern (per exemple: *algú em crida o em culpen*).

Pel que fa al buidatge de la ira, s'observa que ja no hi ha tanta relació amb els amics o la família. S'analitza que la ira és provocada, en la majoria de les ocasions, per agents exteriors (per exemple: *em piquen o no em demanen perdó*) i poques vegades s'esmenten comentaris on aquest sentiment sorgeixi intrínsecament (per exemple: *em faig mal o alguna cosa em surt malament*).

Referent als resultats de la por, hi ha una gran diversitat de situacions i també en podem arribar a distingir aquelles que provenen d'agents exteriors (per exemple: *la mama s'enfada o em piquen molt fort*) i les que sorgeixen d'un mateix (per exemple: *estic caminant de nit o caic a terra*). Es pot valorar com hi ha certs comentaris que

es relacionen amb els sentiments esmentats a la fitxa de la tristesa, donant a entendre que en diverses situacions aquestes dues emocions poden anar força lligades.

Quant al buidatge de la calma, també trobem una gran diversitat de situacions, però tornen a agafar importància la família i els amics (per exemple: *estic amb els germans* o *estic amb els amics*). D'altres reflecteixen les aficions que agraden a cadascú (per exemple: *dibuixo*, *llegeixo*, *corro* o *veig pelis*). Es pot analitzar que hi ha una certa similitud entre els sentiments de calma i relaxació i els de l'alegria.

Per altra banda, s'exposen alguns comentaris rellevants que els infants van manifestar quan es duia a terme l'activitat del *Joc de les emocions*.

Un infant nouvingut va exposar que se sentia desconcertat i confós quan va haver d'aprendre a identificar les lletres de l'abecedari, a aprendre a llegir i escriure al llarg d'aquest segon curs. Va manifestar també, que ara se sent molt feliç quan escriu perquè se'n surt molt bé.

Una alumna va explicar que li agrada molt que la seva amiga la vingui a consolar quan se sent trista, i que ella també farà el mateix amb les altres amigues perquè no se sentin soles.

Un infant va ser capaç de recordar totes les escenes del llibre i amb quines emocions estaven lligades les cartes del joc. El mateix va explicar que quan s'enfada, intenta explicar amb paraules el que li succeeix i ja es torna a trobar millor.

4.2.2 Resultats sobre les autoavaluacions dels infants

S'han pogut obtenir resultats a través de les autoavaluacions que els participants van realitzar al final del projecte (*Vegeu annex 10*). Després d'haver tractat la història dues vegades i havent fet les activitats complementàries, els infants van dedicar uns minuts a avaluar la seva pròpia tasca. Dins d'aquest, hi ha tres ítems que es relacionen directament amb la temàtica i el recurs utilitzat. Cal esmentar que en el moment de dur a terme aquesta tasca hi havia 20 alumnes a l'aula.

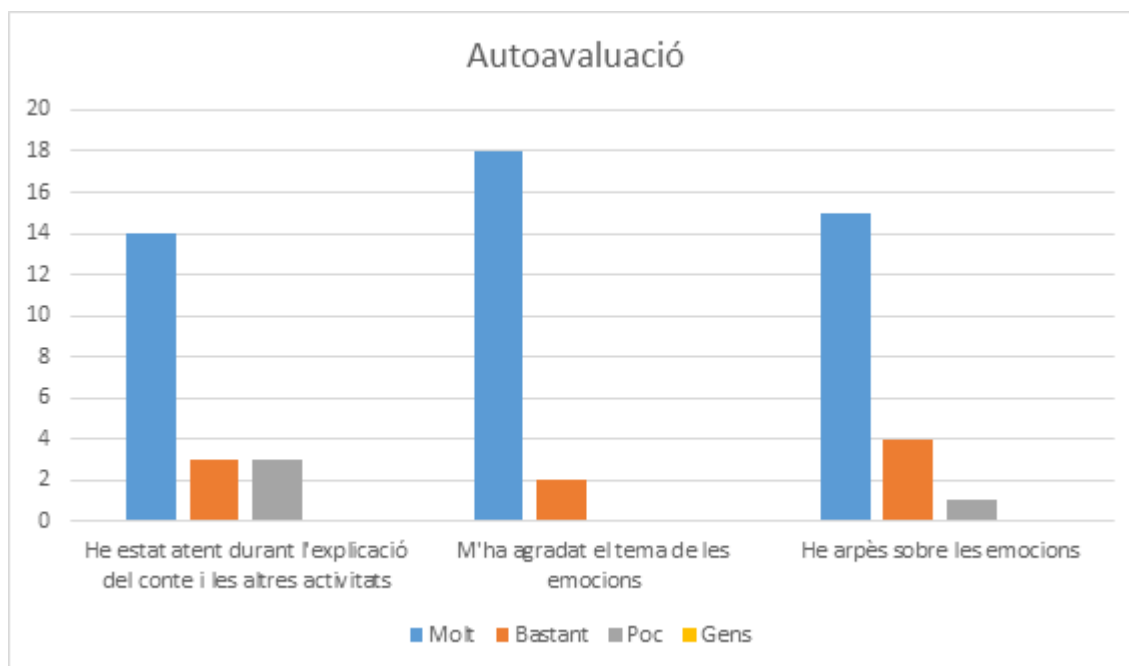

Figura 14. Gràfic de barres quantitativ sobre les autoavaluacions dels participants.

Tal com es pot observar en la Figura 14, les tres afirmacions que es tracten parlen sobre l'atenció que cadascun dels infants ha dedicat al projecte, a la satisfacció sobre aquest i els aprenentatges que n'han pogut assolir.

S'analitza que un total de 14 alumnes han reflexionat que han estat molt atents, 3 opinen que bastant i els 3 últims esmenten que poc.

La temàtica seleccionada ha agradat molt a 18 alumnes, mentre que a 2 els ha agradat bastant.

Una majoria de 15 infants mencionen que han après molt sobre les emocions, 4 diuen que bastant i 1 esmenta que poc.

4.3 Resultats posteriors a l'aplicació de l'àlbum il·lustrat. Enquesta a les famílies de l'aula d'estudi

S'han obtingut alguns resultats a través d'una enquesta dirigida a les famílies dels participants (*Vegeu annex 11*), per tal d'analitzar si els infants han manifestat alguns canvis en l'estat emocional dins l'àmbit familiar. L'enquesta la van respondre 6 famílies diferents, encara que no totes van donar resposta a la totalitat de qüestions plantejades.

Quan se'ls ha preguntat sobre el treball de les emocions a casa, el 75% manifesta que bastant i el 25% diu que poc.

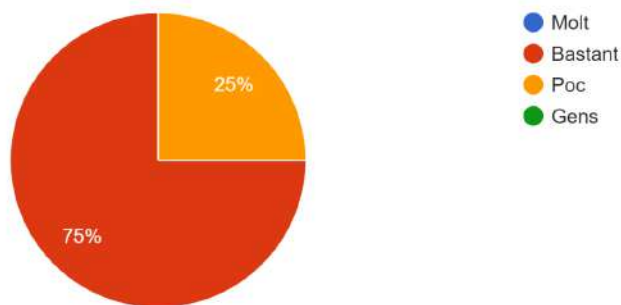

Figura 15. Pregunta 6 de l'enquesta dirigida a les famílies.

El 50% dels participants esmenten que els infants han parlat molt sobre *L'Adam i el somni*, el 25% esmenten que bastant i l'altre 25% diu que poc.

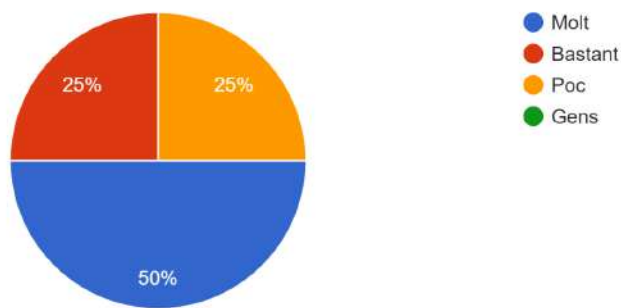

Figura 16. Pregunta 8 de l'enquesta dirigida a les famílies.

El 25% de les famílies afirmen que l'infant s'ha sentit identificat amb alguns dels personatges del llibre, l'altre 75% informa que no ho saben.

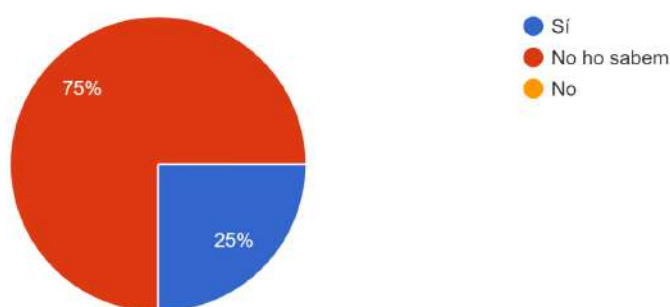

Figura 17. Pregunta 9 de l'enquesta dirigida a les famílies.

Finalment, s'han presentat comentaris diversos on pares i mares exposen que gràcies al treball d'aquest projecte, han pogut descobrir certes coses sobre els seus fills i que encara desconeixien. També, n'hi ha d'altres que han manifestat que l'infant ha après a expressar i identificar millor el que li succeeix a escala emocional.

5. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

5.1 Conclusions sobre l'enquesta a l'equip docent

Primerament, es valora que a través dels resultats obtinguts de l'enquesta a l'equip docent de l'escola d'estudi, s'ha pogut reafirmar que la creació de l'instrument és necessària i interessant, ja que alguns mestres esmenten que treballen poc dins l'àmbit emocional, o bé que hi ha infants que no saben com acceptar i gestionar les emocions. Altrament, la totalitat dels participants han esmentat que aquest recurs es pot extrapolar més enllà d'una simple lectura, per tal de treure'n més profit, tal com s'ha executat dins la metodologia. De la mateixa manera, alguns docents van escriure comentaris lliures on reflecteixen que els àlbums il·lustrats poden ajudar a atendre millor els temes emocionals o bé que es poden utilitzar com a reforç. Es va comentar també que és bàsica la normalització de l'educació emocional en el dia a dia, tant per part dels infants com dels mestres.

Es reflexiona que sobre les escoles, a part de la família, recau el paper fonamental i necessari d'educar els infants en el seu propi desenvolupament emocional. A través d'aquest treball també es fa èmfasi en la formació d'una societat on es normalitzi el fet de donar valor a les emocions i els sentiments, on es doni suport a aquesta ideologia a través dels mitjans de comunicació, de formacions, de xerrades, d'activitats i de tallers oberts a tota mena de públic. Per tal de poder treballar en aquesta línia, també es fa necessària una formació rica en valors encarada als professionals docents. Els mateixos mestres han d'estar segurs i decidits sobre allò que s'ensenya i es comparteix amb l'alumnat. Una vegada es garanteix aquesta formació professional en l'àmbit emocional, els docents poden procedir a plantejar activitats on es fomenti aquest tipus d'educació.

5.2 Conclusions sobre l'aplicació de l'àlbum il·lustrat

Si es discuteix el nivell d'assoliment dels objectius, es pot esmentar que s'ha pogut assolir satisfactòriament una aproximació de l'educació emocional als infants de l'aula d'estudi a través de l'aplicació de l'àlbum il·lustrat. Tal fet es pot validar gràcies a les gràfiques resultants d'una observació objectiva al llarg de les sessions on s'ha

estat treballant a través del conte i les diverses propostes posteriors. Inicialment, els infants van mostrar tenir una expectació molt alta sobre aquest projecte, i la totalitat de l'aula havia esmentat que el conte els havia agradat bastant i molt.

Quant a l'objectiu d'incentivar a l'alumnat a expressar les seves emocions, sigui a través de les paraules o amb el mateix cos, més de la meitat s'han vist capaços d'aconseguir-ho de forma òptima, només una petita minoria encara presenta dificultats a l'hora de fer-ho. Així i tot, cal esmentar que la importància d'aquest fi recau sobre el fet d'incentivar, és a dir, d'anar parlant sobre el tema i observar els petits canvis dins l'ambient de l'aula, per insignificants que puguin resultar en comparació amb altres infants que se'ls fa molt més fàcil.

L'objectiu de valorar si els infants de cicle inicial són capaços de reflexionar sobre si mateixos, gràcies a les gràfiques qualitatives s'han pogut observar resultats on es mostra que més de la meitat del grup ha estat capaç o bé s'ha esforçat molt per pensar sobre els seus propis sentiments. També, la immensa majoria ha demostrat que sap exterioritzar els seus pensaments, que sap reconèixer les emocions que sent en situacions diverses i que, a través de les exemplificacions que es mostren dins el llibre, intenten buscar maneres de gestionar o canalitzar-les.

Pel que fa a les preguntes o els plantejaments de les hipòtesis inicials, s'ha vist reflectit en els resultats que a través de la creació de l'àlbum il·lustrat, de la seva presentació, lectura i treball posterior, s'han començat a notar canvis favorables dins l'aula, on els infants pensen en el personatge creat com a un membre més de la seva classe i recorden el que faria o pensaria davant de certes situacions.

Per altra banda, gràcies als resultats obtinguts a través del buidatge del *Llibret de les emocions* i del *Joc de les emocions*, s'ha pogut valorar com els infants han estat capaços de manifestar via oral i escrita tots aquells fets, per senzills que siguin, que els fan sentir identificats amb les cinc emocions principals. De forma global, els comentaris resulten molt simples però profunds a la vegada. Molts d'aquests comentaris arribaran a les famílies i aquest fet donarà peu a unes converses entre pares i fills, on els infants tindran el protagonisme per exposar la feina que han fet i compartir els seus sentiments amb qui estimen. A través d'aquestes activitats s'ha

aconseguit que es transmetin els valors del conte i que els infants es coneguin una mica més.

5.3 Conclusions sobre l'enquesta a les famílies de l'aula d'estudi

Tot i haver tingut poca participació, l'enquesta a les famílies era un dels instruments per tal de concloure si les experiències viscudes dins el projecte van poder arribar a les cases dels infants i formar part de l'entorn familiar i proper. Així i tot, les respostes obtingudes demostren que el projecte ha tingut una repercussió important. Alguns infants no només han fet el pas d'explicar el que s'ha fet dins la proposta, sinó que s'han sentit identificats amb alguns personatges, fet que algunes famílies ho han valorat positivament. També n'hi ha hagut d'altres que han observat canvis en la conducta emocional de l'infant, donant validesa a l'assoliment dels objectius previstos.

5.4 Conclusions referents al marc teòric i la metodologia utilitzada

Bisquerra (2003) confirma que la finalitat de les competències emocionals és augmentar el benestar personal i social, fent referència a les intel·ligències interpersonal i intrapersonal de Gardner (1993). Amb la valoració dels resultats i dins el mateix procés d'aplicació de l'instrument, es valora una certa comoditat per part de l'alumnat a l'hora d'alliberar els pensaments i sentiments, de la mateixa manera que en resulta una millor convivència en societat. Això ho podem veure reflectit en els comentaris que van redactar algunes famílies, i és que a través d'aquest projecte, algunes han pogut millorar la relació amb l'infant perquè han pogut descobrir nous aspectes sobre aquest.

Tal com afirma Vernet (2012), l'àlbum il·lustrat creat ha donat peu a una major captació per part dels infants i s'ha atès millor als seus gustos gràcies a les seves característiques. El text que acompanyava les imatges ha creat un cert ambient de motivació per saber què podria passar a continuació dins la història. Segons les observacions objectives de la sessió on es va presentar l'instrument als participants, aquests es veien molt engrescats i emocionats, fet que ens demostra que les

il·lustracions van poder emetre certs estímuls agradables i interessants a la seva vista.

Considera Llenas (2017) que una de les intencions dels seus llibres és que alguns infants es puguin sentir identificats amb els personatges. La intencionalitat que segueix *L'Adam i el somni* no va desencaminada d'aquest plantejament, ja que s'han pres certes decisions per tal que els nens i nenes puguin imaginar-se com els propis protagonistes del llibre. Respecte a la creació artística de l'instrument, també s'ha optat per tractar les emocions com a temàtica principal, però, a més a més, s'han plantejat unes pàgines finals per tractar-les des d'un punt de vista molt més proper i significatiu a l'infant, per tal de remarcar encara més la seva utilitat pedagògica. Es considera que un dels punts forts d'aquest instrument és l'adaptació que ha fet a l'aula d'estudi. No ha estat un llibre qualsevol sobre les emocions i s'ha dut a terme l'explicació, sinó que es va haver de considerar un temps específic per estudiar, analitzar i valorar les personalitats dels infants per tal d'obtenir idees a l'hora de representar els diferents valors que es volien transmetre. És més, l'instrument compta amb la flexibilitat de ser tractat dins les realitats personals i específiques de moltes altres aules, sempre que el professorat l'analitzi prèviament i seleccioni els seus interessos.

5.5 Limitacions i propostes de millora del projecte

Algunes de les limitacions que s'han presentat al llarg del projecte tenen a veure amb la recerca inicial i la concreció d'uns objectius clars i precisos per les intencions que es tenien. Per una banda, es pretenia crear i aplicar un àlbum il·lustrat que s'adaptés a l'aula d'estudi i per l'altra, validar la importància que té aquest com a mitjà per treballar les emocions amb els participants desitjats.

En un primer moment es van enfocar els propòsits del treball amb una finalitat unilateral de la creació de l'instrument, però després de certes revisions i aclariments per part del tutor, es van poder modificar i aplicar canvis que encaressin aquesta aplicació a l'alumnat.

Pel que fa a les enquestes al professorat i a les famílies, en general es va percebre un cert desinterès i poca implicació, per la qual cosa les mostres dels resultats compten amb poca diversitat d'opinions. Això no obstant, les respostes obtingudes han pogut aportar la suficient ajuda per a ser analitzades i per la formulació posterior d'unes conclusions.

D'altra banda, es considera que es podria haver obtingut més informació rellevant per part dels pares, ja hagués estat mitjançant algunes petites preguntes aprofitant les entrades i sortides dels infants, o bé enviant l'enquesta en un format no digital, de manera que els infants l'haguessin pogut mostrar i retornar a l'escola, tal com ho fan amb els deures o bé amb les circulars del centre. Hagués estat interessant aconseguir més notícies i testimonis sobre què els ha aportat el conte i com, després de la seva lectura i treball, han canviat o no dins l'entorn familiar.

Quant a propostes de millora, es considera que hagués estat una bona idea poder treballar els continguts de l'instrument amb la presència de les famílies, per tal que aquestes haguessin pogut escoltar de primera mà les reaccions dels seus infants sobre les diverses situacions que es plantegen. També cal tenir en compte que, potser per contra, ens haguéssim trobat amb alguns alumnes que precisament per aquesta presència potser no s'haurien atrevit a expressar-se lliurement.

Addicionalment, es podria haver presentat el llibre a més cursos i haver pogut valorar fins a quina edat els infants són més o menys receptius amb aquest tipus de format.

5.6 Propostes per a futures recerques

S'ha de tenir en compte que tots els infants provenen d'unes famílies úniques i diferents entre elles, amb nivells socioeconòmics variats, cadascuna amb la seva mentalitat i maneres de fer i de pensar. Es vulgui o no, gran part del rerefons familiar és present en els aspectes actitudinals i emocionals de l'infant. A través de les dades obtingudes d'aquest projecte, s'ha pogut analitzar que, de forma majoritària,

els infants que han presentat més dificultats a l'hora d'expressar les emocions han estat nens i nenes de procedència nord-africana i subsahariana.

Arribats a aquest punt, aconseguim una informació molt rellevant i interessant, que ens fa pensar en la varietat de cultures dins d'una mateixa classe i com aquestes poden influenciar als seus fills i filles.

Així doncs, tenint en consideració els resultats obtinguts referents a la procedència dels infants que no s'han vist tan capaços de parlar sobre les seves emocions, es pot iniciar un següent projecte per indagar les causes d'aquest fet. Valorar si són causades per la influència cultural familiar, pel nivell socioeconòmic familiar o bé per les característiques individuals de l'infant.

Altrament, dins l'enquesta dirigida a l'equip docent es pot observar com es focalitza la importància d'iniciar l'educació emocional a infantil. Esmenta Bisquerra (2005), però, que aquesta educació segueix perllongant-se fins a la vida adulta. L'etapa d'infantesa és només l'inici, però l'autor considera que és un procés educatiu, continu i permanent. A partir d'aquesta premissa, es poden plantejar projectes que tinguin l'objectiu de buscar recursos i estratègies per seguir vetllant per una educació emocional dins els cicles mitjà i superior; o bé projectes que estiguin encarats a transportar aquesta educació emocional cap a les famílies i a la comunitat educativa en general.

6. BIBLIOGRAFIA

Gardner, H. (2005). *Inteligencias múltiples* (Vol. 46). Paidós.
[http://www.materialestatic.es/transicion/apuntes/Gardner,Howard-inteligencias.multiple.s,la.teoria.en.la.practica\(intro\).pdf](http://www.materialestatic.es/transicion/apuntes/Gardner,Howard-inteligencias.multiple.s,la.teoria.en.la.practica(intro).pdf)

Reina, I. (2009). La inteligencia emocional en el proceso de enseñanza-aprendizaje: concepto y componentes. *Innovación y experiencias educativas*,(14), 1-12.
https://archivos.csif.es/archivos/andalucia/ensenanza/revistas/csicsif/revista/pdf/Numero_14/INMACULADA_RODRIGUEZ_1.pdf

Bisquerra Alzina, R. (2005). La educació emocional en la formació del professorat. *Revista interuniversitària de formació del professorat*, (19), 95-114.
<https://redined.educacion.gob.es/xmlui/bitstream/handle/11162/35429/01420073000725.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Espanya. Ley orgánica 1/1990, de 3 de octubre, de Ordenación general del Sistema Educativo. (BOE [en línia], núm.238, 04-11-1990, pàg.28927-28942).
<https://www.boe.es/eli/es/lo/1990/10/03/1>

Bisquerra Alzina, R. i Pérez Escoda, N. (2012). Importància i necessitat de l'educació emocional a la infància i l'adolescència. *Acompanyant el seu present: professionals amb la infància*, (55), 185-194.
<http://www.ub.edu/grop/wp-content/uploads/2014/03/rafel-i-nuria.pdf>

Olivé Vernet, M. D. (2012). *L'àlbum il·lustrat com a eina educativa per al desenvolupament lector i emocional dels lectors novells*. [Treball de fi de Màster, Universitat de Barcelona]. Dipòsit Digital de la Universitat de Barcelona.
http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/23042/1/Dolors_Olive_treball_fi_master_def.pdf

Hernández Gibert, M. (2017, juny 5). Lletra lligada [Àudio podcast].
<https://www.rtve.es/play/audios/lletra-lligada/lletra-lligada-illustradora-anna-llenas-tal-pet-terratremol-visio-dels-infants-sobre-els-sense-sostre-viatge-familiar-per-turquia/4046048/>

Pérez, S. (2014, abril 15). S'ha de trencar la por a agafar un llapis i ser creatiu. *El Punt Avui*.
http://www.elpuntavui.cat/article/5-cultura/-/732541-sha-de-trencar-la-por-a-agafar-un-llapis-i-ser-creatiu.html?utm_source=botons&utm_medium=com_elpunt&utm_campaign=facebook

Llenas, A. *Home* (2015). Annallenas Ilustración y diseño gráfico.
<http://www.annallenas.com/#11>

Bisquerra Alzina, R. (2003). Educación emocional y competencias básicas para la vida. *Revista de investigación educativa*, (1), 7-43.
<https://revistas.um.es/rie/article/view/99071>

Badia Cantarero, M i Lladó i Mulet, C. (2014). *Els àlbums i els llibres il·lustrats: una descoberta, diverses veus*. Repositori del Departament d'Educació.
https://repositori.educacio.gencat.cat/bitstream/handle/20.500.12694/1214/albums_llibres_illustrats_una_descoberta_diverses_veus_2014.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lionni, L. (2016). *Neda-que-neda* (5a ed.). Kalandraka.

Núñez, C., Romero, R. (2013). *Emocionari*. Palabras Aladas.

Julià, T. (2017). *Refugiada. L'odissea d'una família*. La Galera.

Young, R. (2015). *La Tassa*. Símbol.

Jeffers, O. (2014). *El cor i la botella*. Andana.

Llenas, A. (2015). *El buit* (4a ed.). Barbara Fiore.

Llenas, A. (2021). *La joia interior*. Lumen.

Llenas, A. (2018). *Talpet Terratrèmol*. Beascoa.

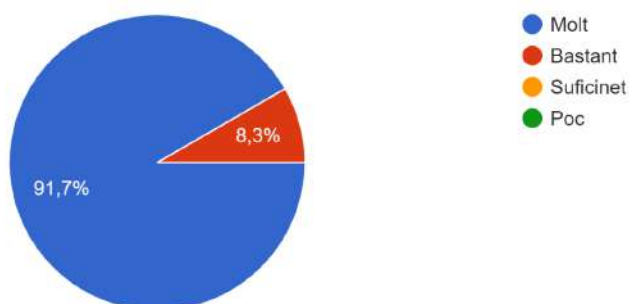
7. ANNEXES

7.1 Annex 1. Enquesta a l'equip docent de l'Escola Pla de l'Ametller

Es realitza una enquesta al centre escolar per tal d'obtenir informació global sobre el que pensa l'equip docent tant de l'educació emocional com dels àlbums il·lustrats. Un total de 24 professionals van contestar a les diverses preguntes i es van poder obtenir les següents dades:

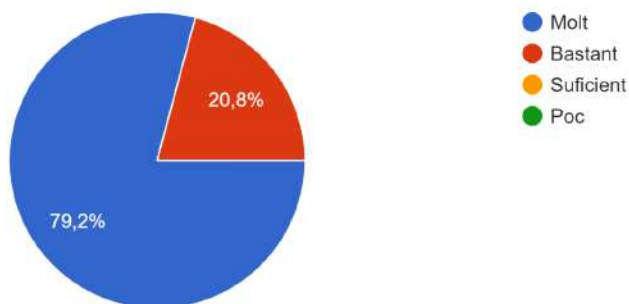
Com a docent, creus que és important tractar el tema emocional amb els infants?

24 respuestas

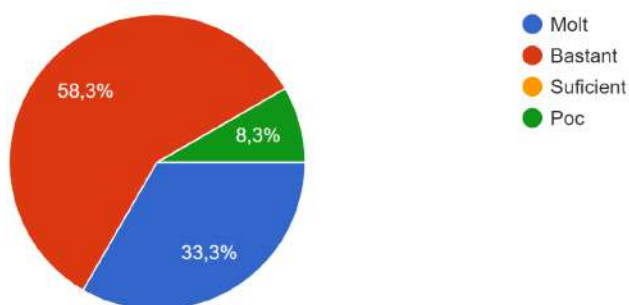
Com a docent, creus que les escoles són un espai important per parlar de les emocions?

24 respuestas

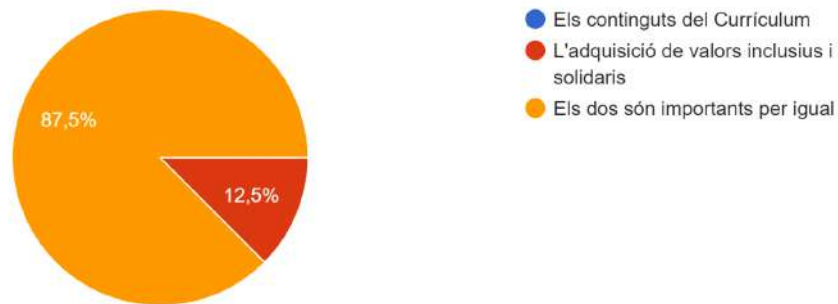
Com a docent, creus que tractes el tema emocional amb els teus infants?

24 respuestas

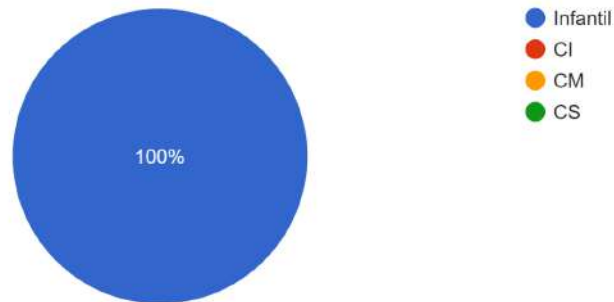
Com a docent, què creus que té més valor / pes dins la formació d'un infant?

24 respuestas

Com a docent, quina edat creus que és l'apte per començar a treballar les emocions?

24 respuestas

Com has estat treballant el tema emocional a l'aula fins ara? A través de quins recursos?

24 respuestas

Sobretot els contes i els mínims, però també aprofitant situacions del dia a dia.

Donant exemple, contes, conversa, ...

dia a dia, contes i històries...

Ho treballo poc perquè no sóc tutora. El recurs que més utilitzo és escoltar molt els alumnes i parlar-hi quan ho necessiten.

Situacions de joc a Educació Física

El tema emocional el tinc en compte en totes les meves intervencions educatives. M'agrada que els alumnes vinguis contents i feliços a l'escola, la meua intervenció, majoritàriament, sempre és un reforç positiu. Llavors també he realitzat tallers per tractar aspectes concrets fomentant el diàleg.

Contes, parlant, discutint,...

,hi dediquem 1 sessió setmanal a treballar aspectes emocionals, valors, de companyerisme,... també s'ha donat el cas d'aturar l'activitat programada per parlar d'algun aspecte, conflicte emocional que hagi passat a nivell individual o de grup ...A través de contes, curtmetratges, jocs cooperatius,...

Contes, vídeos i moltes situacions quotidianes pròpies de l'aula

Dels propis conflictes O demandes O situacions personals els alumnes.

Lego emocions amb els alumnes de P4 i P5

Contes i molta conversa

A dins i a partir de totes les àrees. Materials preparats, vivències i contes.

Sóc especialista i faig poques hores amb els mateixos alumnes i no acostumo a treballar-les.

Aquest tema el treballem continuem en les converses diàries, contes, jocs, racons...

Vídeos, contes

A través del dia a dia dels nostres alumnes, situacions que es plantegen, conflictes que apareixen, aprofitar les ocasions, a través de contes...

amb el diàleg, amb contes, amb curtmetratges...

Contes, vídeos, recursos internet, ocurrences del dia a dia

Sempre comencem a treballar-ho a partir d'un curtmetratge. Moltes vegades, es treballen sense ser conscients que ho estan fent, quan hi ha alguna baralla o algun nen o nena els ha passat alguna cosa a l'escola o a casa

És el meu primer any sent mestra, i les treballem de forma explícita (després d'una discussió/baralla entre els infants) i de forma implícita mitjançant recursos pedagògics (audiovisuals, llibres, contes, material tangible com tarjetes o jocs específics, cançons...).

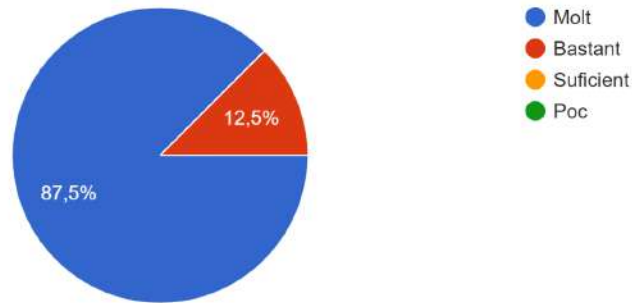
A través del diàleg quan s'ha viscut una situació en la qual els alumnes manifestaven com se sentien. A través del joc. A partir de contes i de curtmetratges relacionats amb les emocions i els sentiments.

Converses, contes, representacions, cançons..

Els alumnes no aprenen si no s'emocionen amb els continguts.

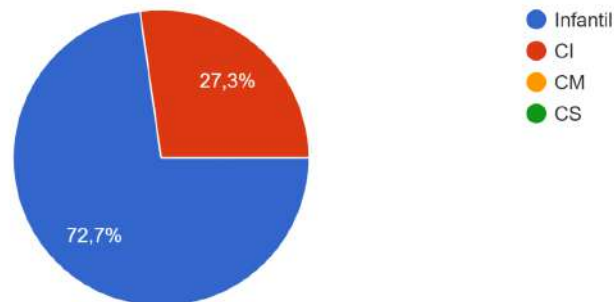
Creus que els àlbums il·lustrats poden ser un bon recurs per treballar les emocions?

24 respuestas

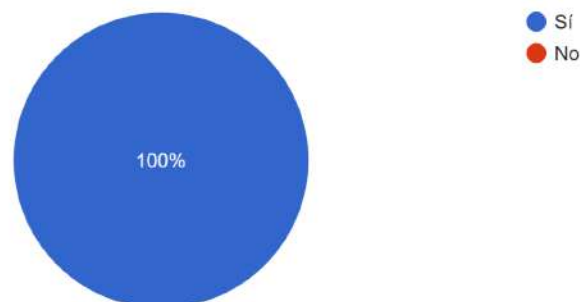
A quina etapa creus que pot funcionar millor el treball de les emocions a través d'un àlbum il·lustrat?

22 respuestas

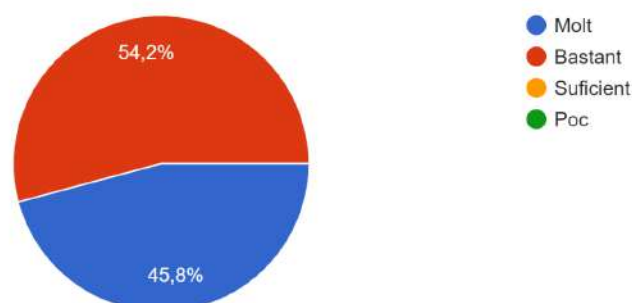
Creus que els àlbums il·lustrats poden ser treballats més enllà de la seva lectura? (fer-ne tallers, racons, debats, jocs, ...)

24 respuestas

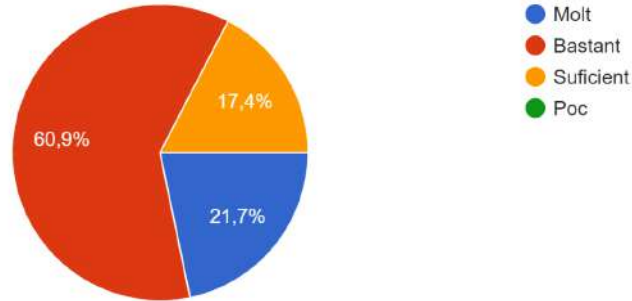
Creus que els infants es poden sentir més identificats amb els personatges d'un llibre que amb qualsevol explicació oral que puguem fer?

24 respuestas

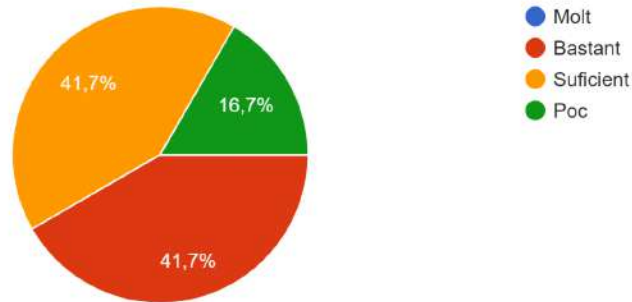
Segons la teva experiència, és fàcil treballar el tema emocional amb els infants?

23 respuestas

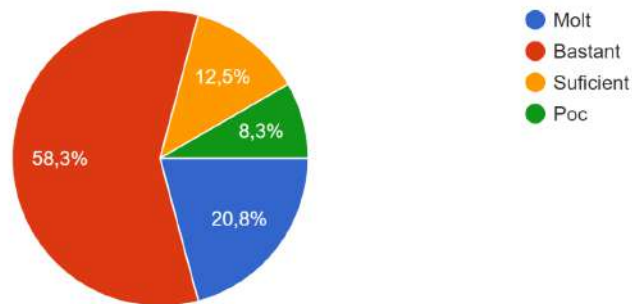
Segons la teva experiència, creus que la majoria dels teus alumnes saben acceptar i gestionar les seves emocions?

24 respuestas

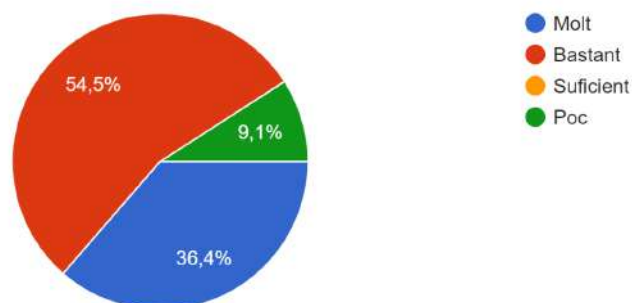
Creus que als infants els agrada parlar del tema emocional a classe i a l'escola?

24 respuestas

Com a mare/pare, tens temps de tractar el tema emocional en l'àmbit personal i a casa?

22 respuestas

Otros comentarios

7 respuestas

És un tema molt interessant

Crec q l'album il.lustrat és adequat a totes les edats (0-99anys), i que és bàsic que normalitzem l'ed emocional en el nostre dia a dia amb els infants (i nosaltres mateixos, que prou feineta tenim). Molta sort, bonica!

A l'aula observem que els alumnes estan molt condicionats per la immediatesa, la cultura d'obtenir la satisfacció d'una forma molt immediata, la baixa frustració... molt d'aquests patrons estan condicionats i generats pels videojocs. Penso que moltes famílies han delegat, voluntàriament o involuntàriament, la construcció emocional dels seus fills a les noves tecnologies. A l'escola se li pot demanar molt però l'educació comença a casa. Per tant, cal regular aquest aspecte i revisar-lo a fons.

Estaria bé que ens poguessis ensenyar el material d'àlbums il.lustrats en un claustre. Molts docents segurament desconeixen aquest recurs.

Algunes respostes hauria contestat que varia segons el tema que es tracti. Els àlbums il·lustrats es poden treballar molt bé a totes les edats no solament a un dels cicles. Els àlbums il·lustrats poden ajudar a entendre millor un tema emocional, com es poden utilitzar com a reforç...

No responc la pregunta de mare/pare perquè no tinc fills/es.

Molt interessant l'enquesta. Ànims amb el TFG!!!

En l'última pregunta, he respost l'opció "poc" perquè no tinc fills.

7.2 Annex 2. Graelles informatives sobre àlbums il·lustrats que tracten les emocions

Títol: Neda-que-neda		
Autor: Leo Lionni	Editorial: kalandraka	Any de publicació: 2016
<p>Argument:</p> <p>Neda-que-neda, en la seva versió original Swimmy, ens explica la història d'un peixet de color negre, el qual estava acostumat a nadar amunt i avall entre els seus germans de color vermell. Tenia una qualitat que el diferenciava, i és que era el més ràpid de tot. Precisament gràcies a això, va ser l'únic que es va salvar de l'atac ferotge d'una tonyina. Neda-que-neda va haver d'aprendre a fer feliç per si sol, a descobrir nous mons, noves terres, nous animals i també nous perills.</p> <p>Un bon dia es troba amb un banc de peixos igual al dels seus germans, però aquests s'amaguen per evitar ser cruspits. Nada-que-neda els dona valor per unir les seves forces i junts poder ser el peix més gran de l'oceà. D'aquesta manera, ell proposa ser l'ull d'aquest peix gros per estar sempre al guiat, i vetllar per la seguretat dels seus companys.</p>		
<p>Quines emocions treballa?</p> <p>El conte ens parla sobre la unió, la força que es genera gràcies a aquesta, del fet de trobar la felicitat pel camí i aprendre a conviure amb el dol. També ens parla sobre la riquesa de la diversitat i la superació de les pors.</p>		
<p>Com són les il·lustracions?</p> <p>Neda-que neda aborda un munt d'imatges marines i els diferents éssers vius que podem trobar-hi. Es potencia la immensitat de l'oceà gràcies a les dimensions reduïdes del protagonista. Predomina la tècnica de l'estampació i també l'ús d'aquarel·les.</p>		
<p>Com és el text?</p> <p>Lletra una mica petita. Normalment, només es presencia una frase per pàgina, per</p>		

tal de deixar peu a l'observació de les imatges. Així i tot, hi ha pàgines on hi abunda més informació, fent entre 3 o 4 frases d'explicació.

El text el col·loca apartat dels elements principals, en un fons força planer i clar, per facilitar la seva lectura.

Imatge:

Títol: Emocionari

Autor: Cristina Nuñez
Pereira / Rafael R.
Valcárcel

Editorial: Palabras Aladas

Any de publicació: 2013

Argument:

El llibre ens presenta un total de 42 estats emocionals, explicats, per una banda, en format text i, per altra banda, a través d'unes il·lustracions originals i captivadores. És una obra que ens ajuda a poder identificar les emocions que podem arribar a sentir i donar nom a les sensacions provocades per certes situacions.

Se segueix un fil conductor molt clar, i és que cada vegada que s'exposa una emoció, en el mateix apartat s'anticipa la següent amb alguna característica. Per

exemple, quan es parla de tendresa, al final de l'explicació s'esmenta que aquesta és una invitació a l'amor. La següent emoció que es presenta és amor, i el seu apartat esmenta que l'amor s'oposa a l'odi. Després trobaríem l'odi, i així fins a acabar el llibre.

Quines emocions treballa?

Tendresa, amor, odi, ira, irritació, tensió, alleujament, serenitat, felicitat, alegria, tristesa, compassió, remordiment, culpa, vergonya, inseguretat, timidesa, confusió, por, sorpresa, fàstic, hostilitat, acceptació, incomprensió, desempament, solitud, nostàlgia, malenconia, avorriment, il·lusió, entusiasme, eufòria, desànim, decepció, frustració, admiració, gelosia, desig, satisfacció, orgull, plaer i gratitud.

Com són les il·lustracions?

Les imatges s'adeqüen a l'emoció que acompanyen, ja sigui per l'elecció dels colors, per les expressions facials per personatges o bé pel traç i l'estil de dibuix. Hi ha la participació de molts artistes, per la qual cosa les imatges guanyen poder i criden més l'atenció del lector.

Com és el text?

Trobem la part textual sempre en les pàgines parelles. Primerament, observem el nom de l'emoció en lletra més gran i en color diferent del negre. Tot seguit considerem una petita explicació d'aquesta emoció. Cada emoció s'acompanya d'una pregunta interessant i finalment s'acaba fent l'anticipació de la següent.

Imatge:

Títol: Refugiada. L'odissea d'una família

Autor: Tessa Julià Dinarès

Editorial: La Galera

Any de publicació: 2017

Argument:

Aquest àlbum il·lustrat ens parla sobre una nena molt feliç a la qual li agrada molt casa seva, i també la gent que l'envolta. Un dia, però, tot això s'acaba i s'ha de deixar enrere. Les famílies marxen, se'n van a alguna part. La nena no sap res, no entén què passa. Només pensa en què vol estar al seu llit, el que passarà amb les seves joguines. S'impacienta i no vol caminar més. Al final, quan arriben al destí, pot fer-se amiga d'altres nens i nenes i jugar amb ells.

Quines emocions treballa?

Aquest llibre ens mostra els sentiments d'una jove refugiada que no sap què succeeix al seu voltant. Té sentiments tristos, desconcertants, ningú li sap donar una explicació. Al lector li fa la sensació d'estar submergit en un món en guerra, en perill, un món desgraciat al qui no li importen les persones ni les seves llars. Es pot valorar la desesperació, la desconsolació, la por i també la incomprensió.

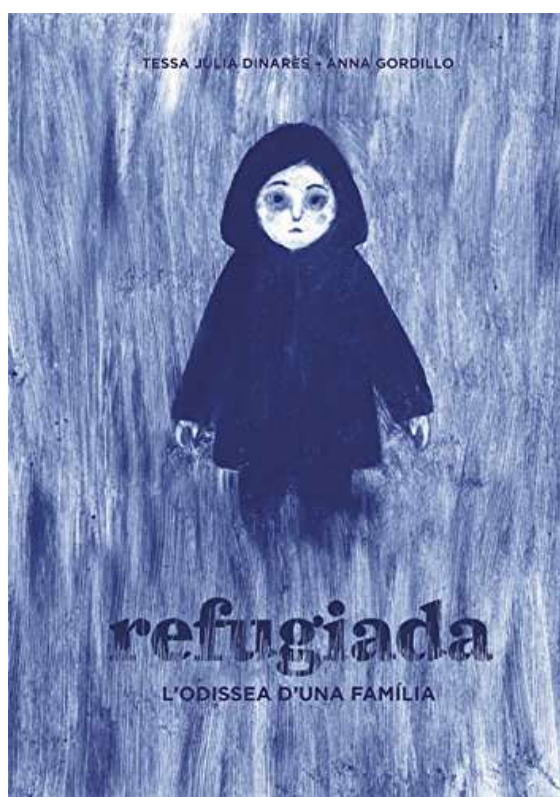
Com són les il·lustracions?

Totes les pàgines i totes les il·lustracions estan fetes en tonalitats blaves i liles, amb guixades, gargots i pinzellades molt gruixudes. Amb prou feines es distingeixen les cares de les persones representades, el que importa és precisament aquest sentiment de no saber què passa, a on es troba, què li passarà, tot sembla ballar al seu costat, sembla tot un mareig.

Com és el text?

Quant al text, ens trobem només una frase per cada dues pàgines, de color negre, la qual cosa fa que no es pugui distingir bé d'entre les il·lustracions, ja que també són fosques.

Imatge:

Títol: La Tassa

Autor: Rebecca Young

Editorial: Símbol

Any de publicació: 2015

Argument:

Àlbum que ens parla sobre com un nen, en Dídac, un bon dia decideix marxar de la seva llar en cerca d'una altra. Navega pel mar, amb una tassa plena de sorra

del lloc on solia jugar. Pel llarg viatge va viure un munt de sensacions. A vegades la mar era tranquil·la i càlida, a vegades tenebrosa i perillosa. Els núvols que canviaven ràpidament de forma li recorden en com les coses poden canviar completament en un instant. Les balenes que es criden les unes a les altres li fan pensar en com el cridava la seva mare. De la tassa, n'havien florit plantes i més endavant, un arbre amb fruits.

Els dies passen i focalitza un destí. Per fi toca terra, després de molt de temps. Per fi se sentia feliç del lloc on estava, fins que un dia va aparèixer l'Alba, amb la seva tassa trencada.

Quines emocions treballa?

Llibre molt metafòric amb múltiples interpretacions. Respecte a la relació amb les emocions, fa pensar en com en Dídac no està conforme amb el que té, per això decideix fer un viatge sol, en recerca de quelcom que el farà sentir ple i satisfet. Després de passar per moltes aventures, sent dins seu moltes emocions gràcies a la mar i la seva immensitat. En arribar al seu destí, es troba també amb una altra nena com ell, que també portava la seva "tassa", la qual es pot entendre com a la nostra "essència", allò que ens fa ser nosaltres mateixos, allò que ens diferencia dels altres. A més, també es pot valorar la valentia i la seguretat del protagonista, l'optimisme i el positivisme per creure en què tard o d'hora arribarà al seu objectiu.

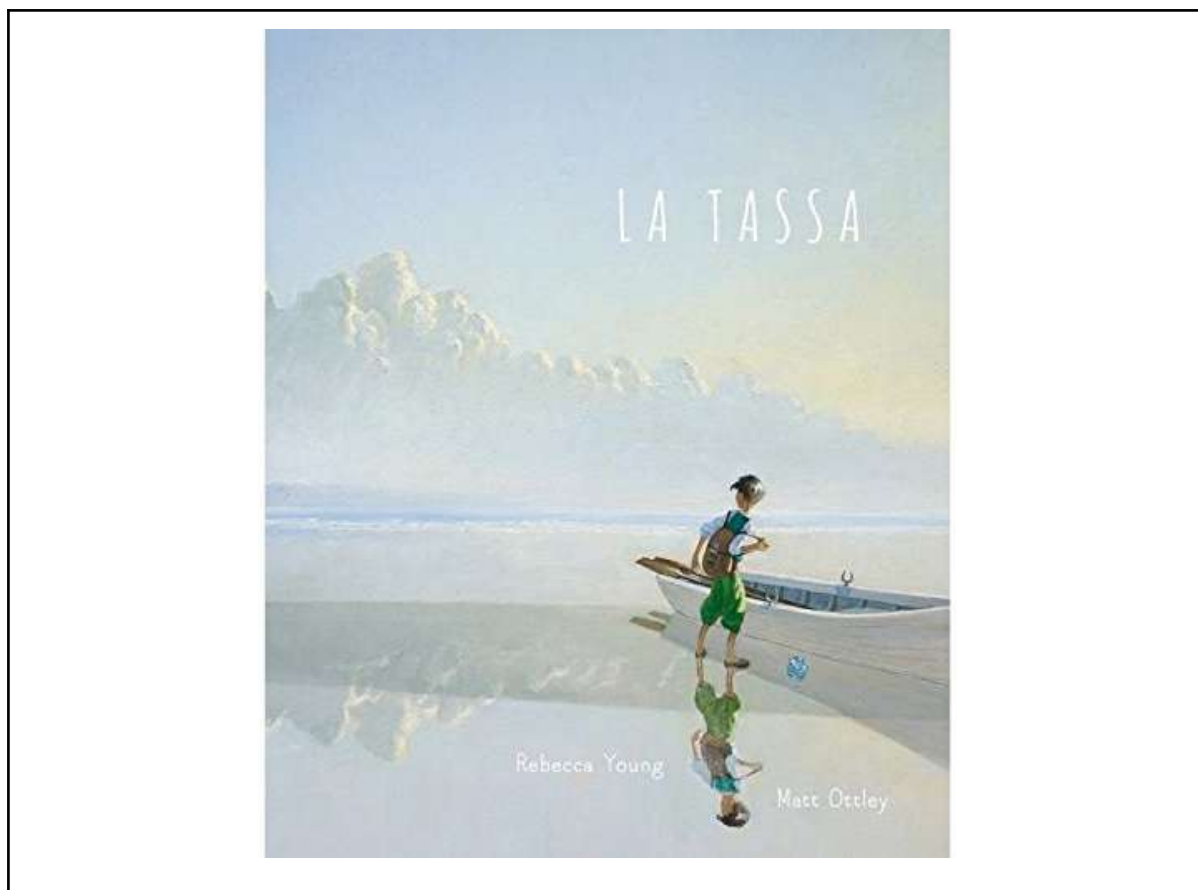
Com són les il·lustracions?

Les il·lustracions juguen molt amb els colors pastel i eviten el delineat negre al voltant de la representació dels dibuixos. Els colors fan costat a les paraules. És a dir, on es mencionen possibles sentiments tristos, els colors de les pàgines també són foscos; on es mencionen emocions alegres i d'esperança, els colors són càlids i brillants.

Com és el text?

Pel que fa al text i la lletra, és de color blanc i acompanya molt bé les il·lustracions. Els interlineats són molt amplis i es permet una millor lectura de les paraules.

Imatge:

Títol: El cor i la botella

Autor: Oliver Jeffers

Editorial: Andana

Any de publicació: 2014

Argument:

Àlbum il·lustrat on tenim com a principals protagonistes una nena petita i el seu avi. La nena és molt curiosa i el seu avi estava encantat sempre d'explicar-li totes les curiositats que ella podia preguntar. Un dia, però, la butaca estava buida (l'avi havia mort) i ella va decidir protegir el seu cor (de dolor) dins una ampolla. Es va anar fent gran i ja no sentia curiositat per les coses, fins que un dia, va trobar una nena petita que sí, que tenia curiositat i moltes preguntes. La protagonista va intentar trencar la seva ampolla per poder recuperar el seu cor, però no podia, ja no se'n recordava de com fer-ho (metàfora). Qui la va poder ajudar fou la nena petita, que amb les seves manetes petites va poder treure el cor per la boca de l'ampolla. La protagonista va recuperar el seu cor i la butaca ja no estava buida, tanmateix l'ampolla, sí.

Quines emocions treballa?

Història que ens parla sobre la pèrdua d'un parent important, de com en la protagonista l'afecta de tal manera que se sent desprotegida, desconfiada, no gestiona ni les emocions ni els sentiments. Per sort coneix una nena petita, qui li recorda a com era ella fa temps, per donar-li ànims i motius per tornar a sentir amb el cor. Llibre no es tracta l'admiració que sent una nena pel seu avui, la inseguretat que va agafant després de la seva pèrdua i la nostàlgia que té en veure la següent protagonista petita.

Com són les il·lustracions?

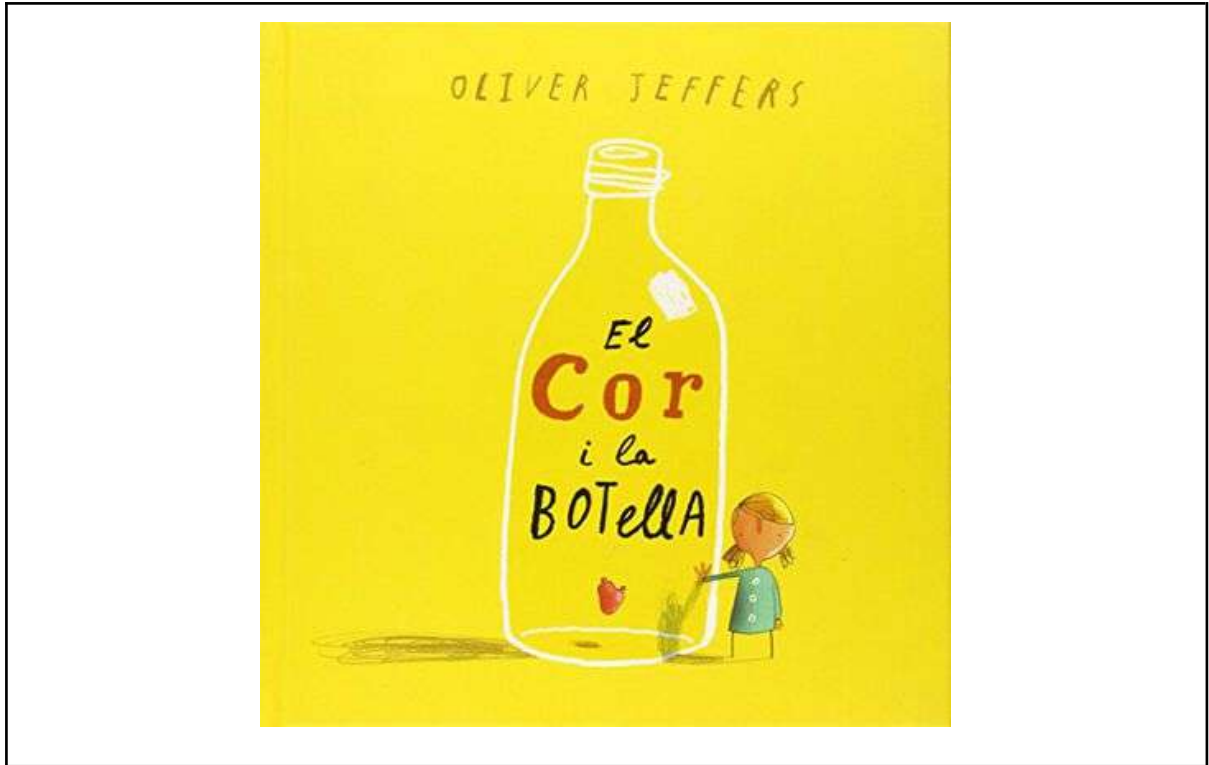
Les il·lustracions són més abundants i carregades, es fa un bon aliatge amb el text ja que aquest no comporta molèsties al visionat del dibuix.

El dibuix és senzill, però amb predominància de molts colors. Hi ha una combinació entre pàgines que són tot il·lustració, i d'altres en què només hi surten els personatges i el fons és blanc.

Com és el text?

S'observen una o dues frases curtes per pàgina. Lletra gran i inclús surt en negreta en algunes ocasions.

Imatge:

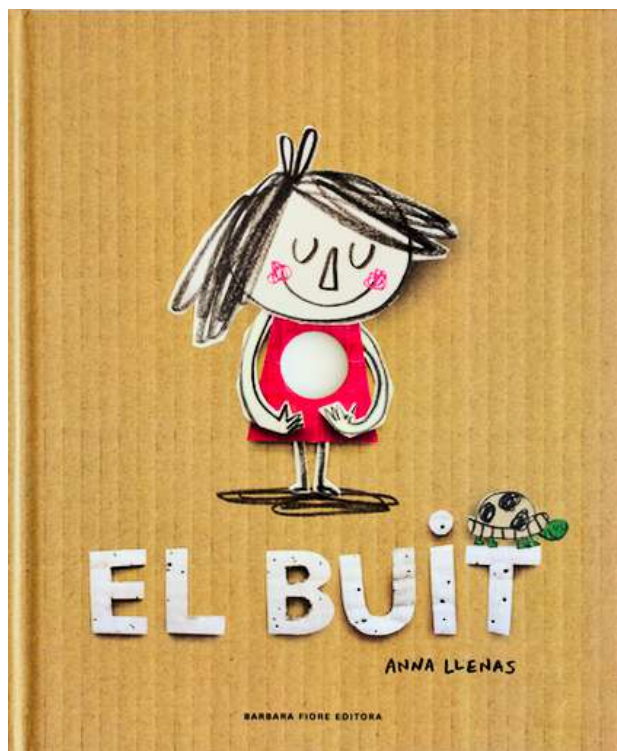

7.3 Annex 3. Taules d'anàlisi d'alguns àlbums il·lustrats d'Anna Llenas

Nom: El buit		
Autor: Anna Llenas	Editorial: Barbara Fiore	Any de publicació: 2015
Argument: La Júlia és una nena com qualsevol altre, però un dia va sentir que tenia un forat i no el podia tancar de cap manera. Això li feia mal i la feia estar trista. Va intentar trobar tacs de tota mena, però sembla que cap li va fer el pes. Amb el temps, la protagonista s'adona que tothom té els seus propis forats, i que aquests també formen part de com som i qui som.		
FORMAT		
Format: Apaïsat	Forma: Quasi quadrat	Mida: 23 x 27,5 cm
Textura: Llisa	Altres elements: Presenta un forat real a la portada, dins la panxa de la protagonista	
IL·LUSTRACIÓ		
Situació: Tota la pàgina	Perspectiva: Pla frontal (el lector mira el conte des de davant)	Enquadrament: Es fa ús del pla general, del pla americà i també pla de detall
Tipus d'imatge: Dibuix simple i senzill. A vegades presència de guixots	Tècnica: Collage, retalls, reciclat, retoladors, cera	Color: Colors vius, en una mateixa il·lustració hi ha predominància de colors complementaris
TEXT		
Tipus: Narratiu	Ritme: Es presenten els fets amb calma, la història segueix un ritme tranquil	Quantitat: Poca lletra, només una o dues frases per cada dues pàgines

<p>Tipografia: Lletres de tamany mitjà i surt en els fons blancs al llarg de tot el llibre</p>	<p>Relació text-imatge: Frases breus i rellevants que es mesclen bé amb la informació visual</p>	<p>Narrador: Omniscient</p>
---	---	------------------------------------

Imatge:

Nom: La joia interior

Autor: Anna Llenas

Editorial: Lumen

Any de publicació: 2021

Argument:

Aquest àlbum ens parla sobre la joia interior, és a dir, l'essència que ens fa ser únics i diferents de tota la resta de persones. Ens il·lustra i ens narra com des de ben petits naixem amb aquesta joia interior, aquell poder que atrau els altres, que ens fa sentir alegres i feliços. A mesura que ens anem fent grans, però, sembla que no tothom és capaç de preservar l'autoestima o l'autovalor; hi ha persones que se senten jutjades per la resta, se sotmeten a les seves pors i són cada vegada més incapaces de ser sinceres amb les seves emocions i exposar els seus sentiments. Aquestes persones, perdudes, hauran de desfer el nus de

l'angoixa i tornar en cerca de la seva joia interior, recuperar-la. Per altra banda, hi ha persones que han tingut la sort i la suficient força per a no deixar-la anar mai i mantenir-se estimats per si mateixos, no han perdut mai la confiança en les seves capacitats ni en la seva persona. El llibre ens fa reflexionar sobre la nostra pròpia essència, allò que ens fa ser nosaltres, allò que ens agrada i que ens estimem tant, també ens recorda les persones que estan al nostre voltant i que vetllen pel nostre benestar, persones que hem d'intentar mantenir en el nostre camí per continuar estimant-se mútuament.

FORMAT

Format: Apaïsat

Forma: Quasi quadrat

Mida: 23 x 27,8 cm

Textura: Llisa

Altres elements: Portada on destaca el títol encerclat per purpurina

IL·LUSTRACIÓ

Situació: Tota la pàgina

Perspectiva: Pla frontal (el lector mira el conte des de davant)

Enquadrament: Predominància del pla general i pla en detall

Tipus d'imatge: Dibuix simple i senzill. A vegades presència de guixots

Tècnica: Collage, retalls, reciclat, retoladors, cera

Color: Colors una mica apagats, predominància de les tonalitats marrons, vermelles, verdes i blaves

TEXT

Tipus: Narratiu

Ritme: Es segueixen els fets amb calma; inici, nus i desenllaç clars

Quantitat: Força lletra, unes tres o quatre frases per cada dues pàgines.

Tipografia: Lletra petita però clara. Hi destaquen paraules en altre format i

Relació text-imatge: Informació densa per unes imatges tant

Narrador: Omniscient

inclús en color	minimalistes	
Imatge: 		

Nom: Talpet Terratrèmol		
Autor: Anna Llenas	Editorial: Beascoa	Any de publicació: 2018
Argument: <p>Aquest llibre de l'Anna Llenas ens presenta un personatge molt curiós: en Talpet Terratrèmol. Al llarg del llibre ens narra com és aquest personatge i la visió que tenen les altres persones sobre ell. La veritat és que en Talpet és molt mogut, mai para quiet, sempre li agrada anar amunt i avall i jugar amb qualsevol cosa. Precisament aquestes característiques són les que preocupen tant als pares com als docents, ja que, la resta d'infants de l'escola se senten una mica incòmodes amb el seu comportament i actitud. En Talpet té un munt d'etiquetes que el defineixen, i això el fa sentir trist. Seguint el fil de la història, els pares intenten contactar amb la Berta, que en aquest cas ocupa la figura de la psicòloga o la persona que s'encarrega de valorar què passa amb l'infant. Amb les quedades</p>		

que van fent amb l'infant, aquest exterioritza les seves emocions i els seus sentiments, explica què el preocupa o allò que li fa por. A l'inici el seu comportament fou el mateix, però a mesura que avancen els mesos es veuen canvis significatius en la conducta i resulta que l'infant és capaç de focalitzar la seva feina i poder acabar les tasques de forma adequada. La Berta li explica que ell no té cap problema, l'únic que li falta és trobar allò que el motiva de veritat, la seva passió. Resulta que l'infant, gràcies a aquest seguiment i intervenció, pot aconseguir seguir endavant i estar al costat de les persones que estima sentint-se a gust i havent trobat el seu somni.

FORMAT

Format: Apaïsat	Forma: Quadrat	Mida: 27 x 27 cm
Textura: Llisa	Altres elements: Títol i nom del protagonista molt vistós a la portada, de color vermell	

IL·LUSTRACIÓ

Situació: Tota la pàgina	Perspectiva: Pla frontal (el lector mira el conte des de davant)	Enquadrament: Predominància del pla general i detallisme dels escenaris
Tipus d'imatge: Dibuix simple i senzill. A vegades presència de guixots	Tècnica: Collage, retalls, reciclat, retoladors, cera	Color: Colors vius, amb molta presència de diferents tonalitats que giren entorn el color marró

TEXT

Tipus: Narratiu	Ritme: Es segueixen els fets de forma engrescada, es tenen ganes de llegir el que passarà a	Quantitat: Força lletra, unes tres i presència de molt de diàleg
------------------------	--	---

	continuació; inici, nus i desenllaç clars	
Tipografia: Lletra petita però clara gràcies als fons en blanc	Relació text-imatge: Informació adequada i entrelaçada amb les imatges	Narrador: Omniscient i també amb algunes bafarades on parla el protagonista

Imatge:

7.4 Annex 4. Procés de producció i justificació de l'àlbum il·lustrat

Per tal de començar a il·lustrar, es va partir d'un suport no tradicional; és a dir, el dibuix de l'àlbum es va portar a terme a través d'una tauleta gràfica on, per mitjà d'un programa d'il·lustració, es van poder plasmar els diferents dibuixos que conformen la totalitat de la història.

A diferència d'altres autors, no es va fer el pas previ de fer l'esbós dels personatges principals, aquests van anar sorgint a mesura que s'avançava en la feina. Ha estat una alternativa de la qual s'han pogut extreure punts forts, i és que en comptes de predicar amb les seqüenciacions previstes sobre com hauria de ser el procés de creació d'un àlbum il·lustrat, s'ha optat per anar descobrint el que succeeix a cada pas.

Per consegüent, es van il·lustrar un total de 47 pàgines finals i definitives per conformar la història. Efectivament, moltes de les pàgines van passar per un procés inicial d'esbós, seguit per un procés de delineació d'aquest esbós (*Vegeu annex 5*), seguidament es passa a l'acoloriment dels personatges i elements, finalment comptem amb l'acoloriment del fons.

Arribats a aquest punt, el que falta és posar lletra per tal de crear diàlegs i aportar més sentit a les imatges. Consegüentment, es va procedir a adjuntar el text a cada pàgina, tenint en compte diferents fets: la selecció d'una tipografia fàcil d'entendre, el color blanc o negre del text segons els colors de fons dels dibuixos, la disposició del text en espais o racons on no obstruï la visió dels personatges, ús d'un llenguatge planer i fàcil d'entendre per l'alumnat a qui va destinat el conte.

Es menciona també que, gràcies a la suma dels minuts dedicats a cada il·lustració, s'ha calculat un total de 28 hores i 23 minuts pel compliment del conte. A aquesta quantitat d'hores, però, se li afegeix el temps destinat al redactat i adhesió del text a la imatge. S'hauria de contemplar també el temps dedicat a la pluja d'idees, elecció de les emocions, dels personatges i escenaris, entre altres detalls. En definitiva, es calcula aproximadament un total de 35 hores per l'enllestiment de l'àlbum il·lustrat.

Seguidament, es justificaran les decisions preses al llarg de la producció d'aquest conte, tant dels aspectes més artístics i tècnics com dels aspectes més simbòlics i didàctics.

Primerament, podem parlar sobre la decisió del tipus de dibuix. Es presència un traç força fi i minimalista, sense detalls en accés, ja que la intencionalitat de la composició pretén ser el màxim de senzilla possible perquè els infants es puguin quedar amb el fet general, amb el missatge que realment interessa transmetre. No interessa, per exemple, carregar massa l'ambient i que la mirada vagi cap a espais no rellevants.

Tal com es pot observar a partir de la pàgina 16 del llibre, l'ambient està carregat de gargots, que realment estan fets amb un pinzell simulador del carbonet. Aquest aspecte segueix la intencionalitat de transmetre, a través de la dinàmica dels pinzells, de la força i la intensitat amb la qual s'aplica, els sentiments i les emocions que el personatge pot sentir en aquell moment. D'aquesta manera, es pretén que el lector també pugui percebre el neguit o la curiositat de saber el que pot passar.

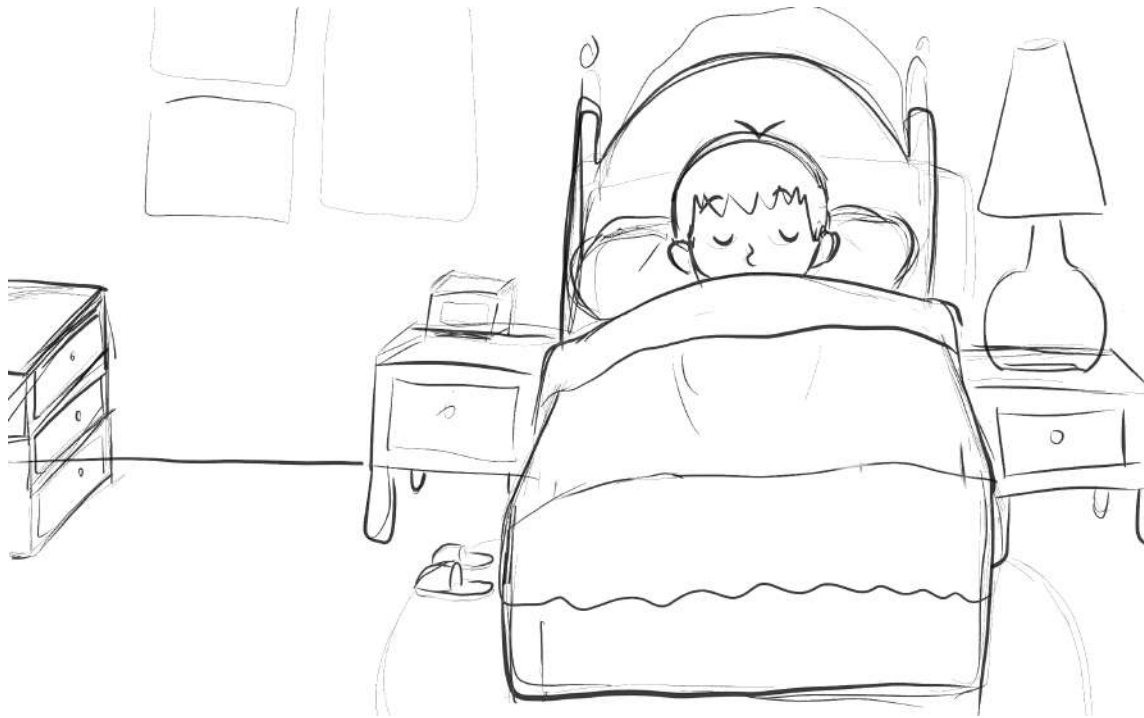
Seguint amb el fil conductor de difondre i propagar emocions a través de les eines de dibuix, un altre clar exemple el veiem en les pàgines 29, 30, 32 i 33 del conte, on l'espelma irradia més llum a mesura que el personatge l'anima. De forma inconscient, el fons negre i colpidor es va transformant en quelcom més càlid i efusiu a mesura que es perd la por.

Un altre aspecte fonamental és l'elecció de la paleta de colors, tant pels personatges com pels fons dels escenaris. Durant l'escena de la tristesa (pàgines 3-7) es veu un clar transcorregut dels colors del fons, començant des del blau clar on el personatge comença a córrer, un blau més fosc o morat quan dialoga amb el personatge que manifesta la tristesa, i com de mica en mica torna a ser blau clar i finalment marró càlid per quan els personatges ja han passat l'entrebanc. Doncs, en algunes pàgines el propòsit dels colors ha estat fer d'acompanyants als sentiments i la creació de l'ambientació desitjada.

Al llarg de la segona part del conte, des del moment en què el protagonista es desperta del somni, es veu un clar canvi respecte a la disminució d'elements i dels colors de fons. Predomina força el fons blanc, i és que en aquest segon acte el que més interessa és que els infants puguin focalitzar l'atenció en la reflexió del text i

recordar, gràcies als dibuixos de les bafarades, el que pensa l'Adam per a cada ocurrència. Paral·lelament, aquest buit en els fons també és present per a clarificar la diferenciació entre el món dels somnis i el món real.

7.5 Annex 5. Mostres del procés d'esbós i delineat de l'àlbum il·lustrat

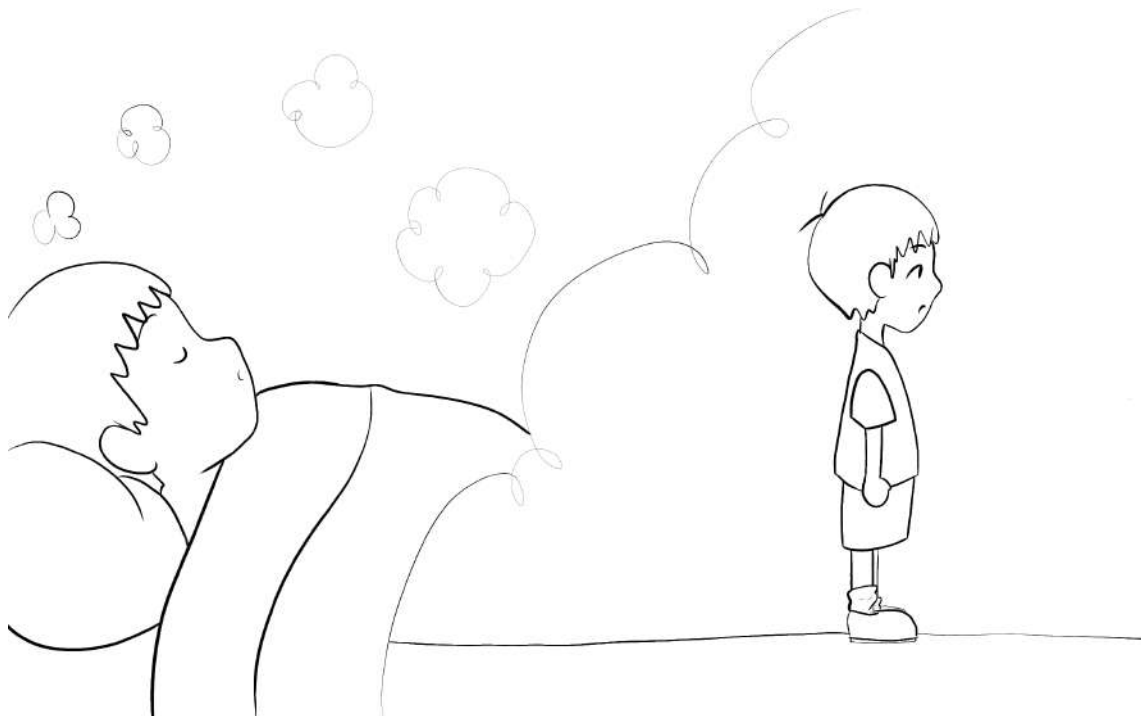
Imatge 1. Esbós pàgina 1

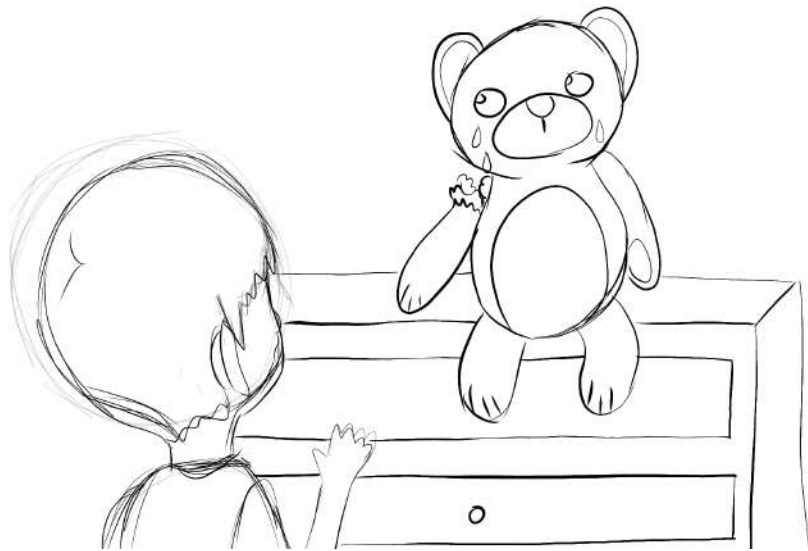
Imatge 2. Delineat pàgina 1

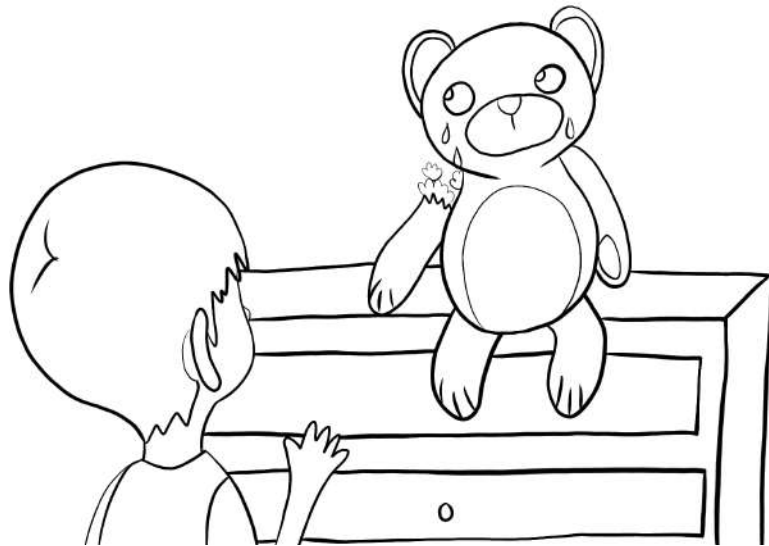
Imatge 3. Esbós pàgina 2

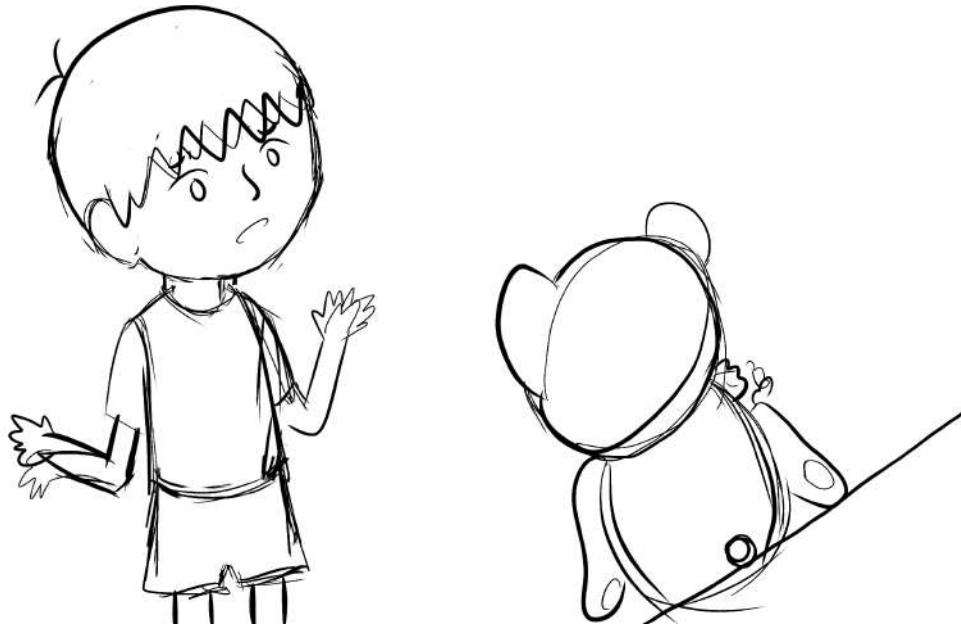
Imatge 4. Delineat pàgina 2

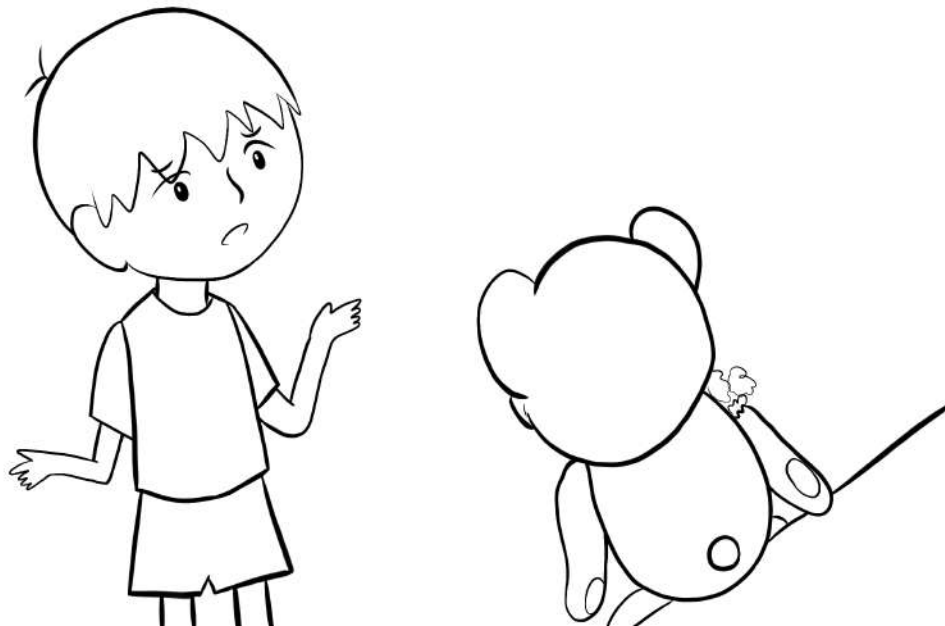
Imatge 5. Esbós pàgina 5

Imatge 6. Delineat pàgina 5

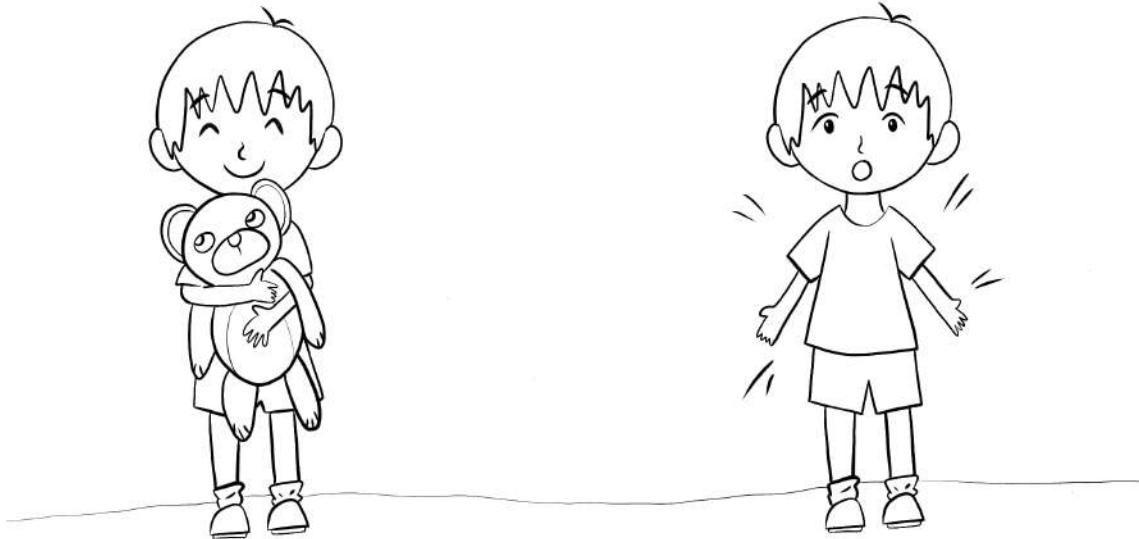
Imatge 7. Esbós pàgina 6

Imatge 8. Delineat pàgina 6

Imatge 9. Esbós pàgina 8

Imatge 10. Delineat pàgina 8

Imatge 11. Esbós pàgina 24

Imatge 12. Delineat pàgina 24

Imatge 13. Esbós pàgina 35

Imatge 14. Delineat pàgina 35

7.7 Annex 7. Llibret de les emocions i continguts

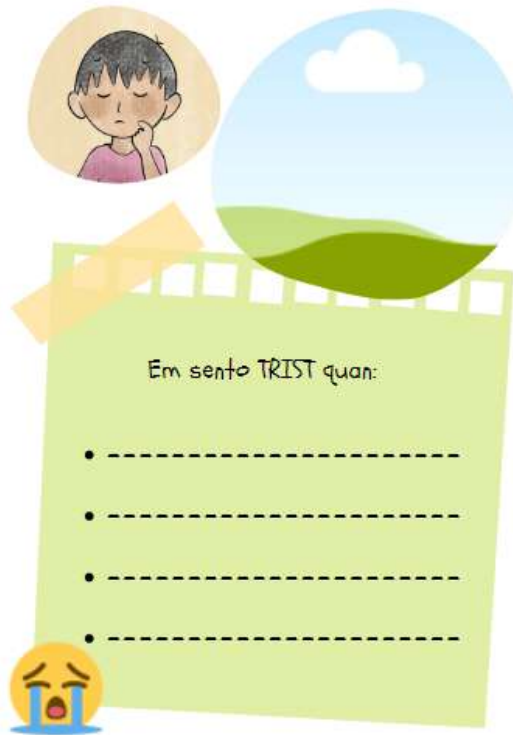
A continuació, es mostren algunes imatges sobre el Llibret de les emocions que cada infant va poder elaborar i que els va poder ajudar en el procés de reconeixement d'emocions. Tal com es pot percebre, la temàtica és clara i segueix el fil conductor de l'àlbum il·lustrat. A més a més, per tal de personalitzar la tasca, es van adjuntar imatges dels mateixos infants fent les cinc expressions facials que determinen els estats emocionals que interessaven treballar. També, es pot presenciar el disseny de les fitxes representatives de cada emoció.

Em sento RELAXAT quan:

- -----
- -----
- -----
- -----

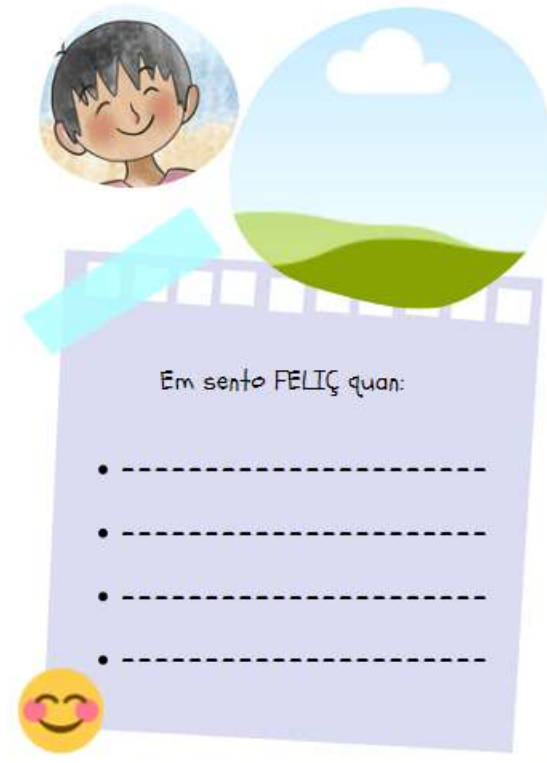
Em sento TRIST quan:

- -----
- -----
- -----
- -----

Tinc POR quan:

- -----
- -----
- -----
- -----

Em sento FELIÇ quan:

- -----
- -----
- -----
- -----

7.8 Annex 8. Joc de les emocions

Seguidament, es presenta el Joc de les emocions, activitat pensada per ser realitzada amb els alumnes en alguna sessió posterior a la lectura del llibre. Consisteix a tenir una plantilla amb les consignes, de l'1 al 6, de manera que per jugar-hi farà falta la disponibilitat d'un dau. A més a més, consta del disseny d'unes cartes amb diferents escenes presents de *L'Adam i el somni*.

Les consignes són diferents activitats que els infants hauran d'efectuar sobre la imatge que els ha tocat. Aquesta activitat ha permès recordar periòdicament el conte i no oblidar detalls rellevants, aconseguir a través de la gamificació l'expressió dels sentiments i emocions, expressió a través del cos de les diferents emocions, explicació i posada en comú d'experiències i opinions.

7.9 Annex 9. Buidatge de l'activitat *Llibret de les emocions*

A continuació, es presenten cinc taules on s'exposen els resultats del *Llibret de les emocions*:

Emoció	Buidatge	
ALEGRIA	Em sento feliç quan... <ul style="list-style-type: none"> • jugo a futbol • estic amb els amics • faig broma amb la mama • estic sol a casa • estic amb la meva família • jugo amb els meus amics • estic a casa • vaig a judo • jugo amb el meu germà • faig natació • dibuixo • menjo gelat • és el meu aniversari • em compren roba • jugo al parc • veig la pilota • estic amb els meus conills 	<ul style="list-style-type: none"> • vaig al cole • anem d'excursió • vaig a gimnàstica • em regalen un pastís • vaig al parc a jugar • vaig a Andorra • em fan un petó • la meva germana va guanyar el concurs de dibuix • menjo macarrons • vaig de compres • jugo a bàsquet • veig els meus patins • vaig de colònies • estic amb els meus animals • estic a la platja • estic amb els avis • jugo amb la família i amics

Taula 1. Buidatge de l'alegria.

Emoció	Buidatge	
	Em sento trist quan... <ul style="list-style-type: none"> • m'insulten • la mama no em fa cas • trobo a faltar el papa 	<ul style="list-style-type: none"> • faig faltes • els amics em fan mal • algú es mor

TRISTESA	<ul style="list-style-type: none"> ● els pares em renyen ● L'Ona em crida (germana petita) ● menjo verdura ● em faig mal ● els meus amics es fan mal ● el meu pare no em porta amb ell ● els amics no juguen amb mi ● no em deixen anar al Mercadona (a comprar amb la família) ● el meu germà em pica ● estic sola ● em deixo l'esmorzar ● no em conviden a una festa 	<ul style="list-style-type: none"> ● a la mama li fa mal l'esquena ● em fa mal el cap ● m'enfado amb els companys ● em piquen ● algo no em surt bé ● em porto malament ● les coses no surten com pensava ● la meva germana estava a l'hospital ● algú em crida ● perdo alguna cosa ● la meva família es troba malament ● em culpen ● m'enfado amb l'Arnau ● el papa em renya ● no puc menjar el que vull ● les coses no són com vull ● no em deixen jugar
-----------------	--	--

Taula 2. Buidatge de la tristesa.

Emoció	Buidatge	
	Em sento enfadat quan... <ul style="list-style-type: none"> ● em faig mal ● em diuen coses que no m'agraden ● l'Ona em pica (germana petita) ● els amics em fan enfadar 	<ul style="list-style-type: none"> ● em guixen els dibuixos ● el meu germà es baralla amb mi ● hi ha crema de verdures ● estic estressada ● els pares no em fan cas ● em diuen coses lletjes

IRA	<ul style="list-style-type: none"> ● em piquen ● en Rajabe no em deixa jugar ● el meu germà petit no vol jugar amb mi ● no em passen la pilota ● no em deixen dibuixar ● no em demanen perdó ● no em retornen el que deixo ● tinc un problema ● no trobo algo ● ningú juga amb mi ● em parlen malament ● m'espanten ● posen la música forta ● en Dani no vul jugar amb mi (germà gran) 	<ul style="list-style-type: none"> ● la meva germana no comparteix el mando de la tele ● m'insulten ● per sopar hi ha sopa ● em trepitjen les sabates ● alguna cosa em surt malament ● em treuen les joguines ● em diuen mentides ● és dilluns ● llegeixo un conte ● em molesten ● no puc portar cromos al cole ● no em fan cas
------------	--	---

Taula 3. Buidatge de l'ira.

Emoció	Buidatge	
POR	<p>Tinc por quan...</p> <ul style="list-style-type: none"> ● la mama s'enfada ● tot és fosc ● pujo en una atracció ● estic sol ● veig les vespes ● em piquen els mosquits ● vaig en avió ● estic en un lloc molt alt ● la meva germana em pica 	<ul style="list-style-type: none"> ● veig una aranya ● estic en una atracció molt ràpida ● estic caminant de nit ● la mama em castiga ● la llum està apagada ● ningú no vol jugar amb mi ● estic en un vaixell ● trobo una rata ● la mama crida

	<ul style="list-style-type: none"> ● em quedo sol a casa ● em piquen abelles ● caic a terra ● em piquen molt fort ● em fan un espant ● estic al metge ● m'espanto ● el papa fuma molt ● tinc una competició i el tiet no hi és ● tinc vèrtic 	<ul style="list-style-type: none"> ● m'he enfadat amb les meves amigues ● m'enfado amb la germana ● veig meduses ● és de nit ● veig serps ● penso en fantasmes ● em castiguen ● pujo dalt d'una muntanya ● em trepitgen el peu ● veig zombies
--	--	---

Taula 4. Buidatge de la por.

Emoció	Buidatge	
CALMA	<p>Estic calmat quan...</p> <ul style="list-style-type: none"> ● dormo ● estic amb l'Ona (germana petita) ● m'ho passo bé ● estic amb els amics ● jugo amb el meu cosí ● estic a natació ● jugo amb la pilota ● miro la tele ● fa calor ● estic sola ● tinc bona salut ● estic a casa ● estic al vestuari ● dibuixo ● escolto música ● llegeixo 	<ul style="list-style-type: none"> ● em fan petons ● estic amb la família ● veig pelis ● em faig una dutxa ● estic amb la tablet ● estic amb els germans ● corro ● descanso ● estic a patinatge ● escolto la pluja ● jugo amb el meu germà ● tinc joguines ● estic a casa amb el mòbil ● faig els deures ● llegeixo abans d'anar a dormir ● puc berenar ● bufa el vent

	<ul style="list-style-type: none">• em fan una abraçada• estic en aigua calenta	<ul style="list-style-type: none">• tanco els ulls• em fan massatges
--	--	---

Taula 5. Buidatge de la calma.

7.10 Annex 10. Fitxa autoavaluació pels infants

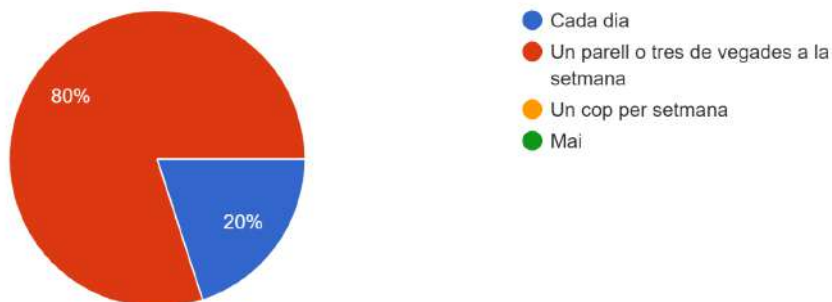
	GENS 	POC 	BASTANT 	MOLT
He estat <u>atent</u> durant l'explicació del conte i les altres activitats				
M'he <u>esforçat</u> per fer bé tota la feina				
M'ha <u>agradat</u> el tema de les emocions				
He <u>apprès</u> sobre les emocions				
He sabut escoltar i <u>respectar</u> els companys				

7.11 Annex 11. Enquesta dirigida a les famílies de l'aula d'estudi

Seguidament, es presenten les preguntes que es van plantejar a les famílies sobre el tracte de les emocions i els àlbums il·lustrats.

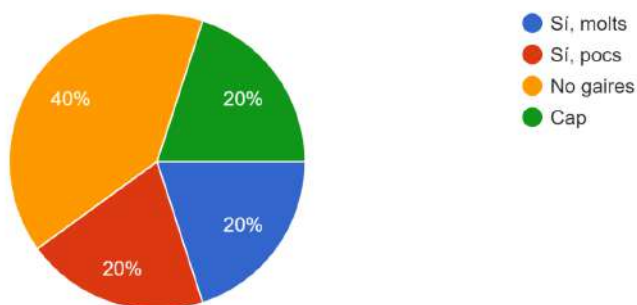
En quina freqüència llegiu a casa amb els infants?

5 respuestas

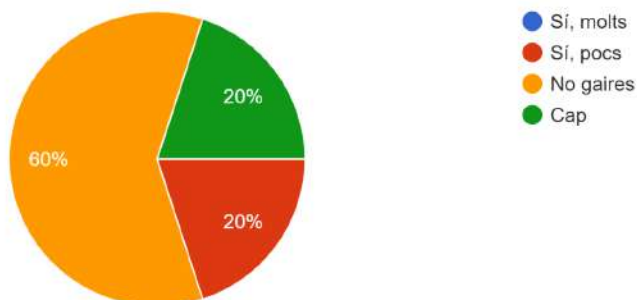
Teniu àlbums il·lustrats a casa?

5 respuestas

Heu treballat mai amb àlbums il·lustrats que tractin les emocions?

5 respuestas

Quina àlbums il·lustrats coneixeu que tractin les emocions?

3 respuestas

Les butxaques del cor. El monstre de colors

El monstre de colors

L'elefant Elmer

Quins beneficis penseu que tenen els àlbums il·lustrats?

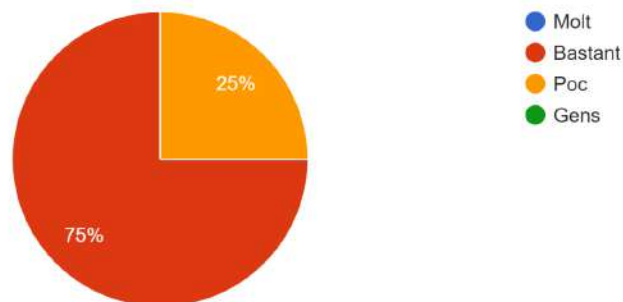
2 respuestas

Ajuden a fer-se una idea més real d'allò que estan explicant. Els nens i nenes sempre els hi agrada més aquelles lectures acompanyades d'illustracions.

Ajuden a que l'infant entengui les emocions i els pares aprofitar per explicar-les

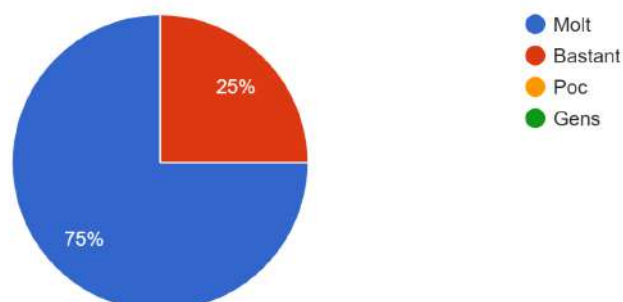
Treballeu les emocions a casa?

4 respuestas

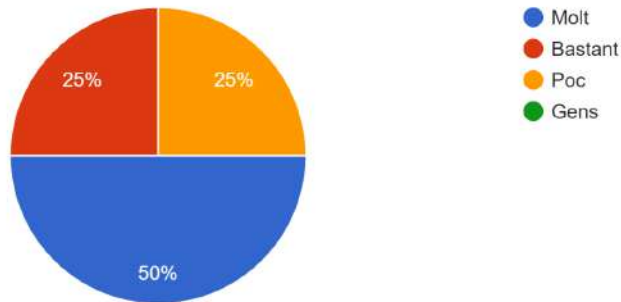
Penseu que els àlbums il·lustrats poden ajudar a l'infant a sentir-se més identificat amb les emocions?

4 respuestas

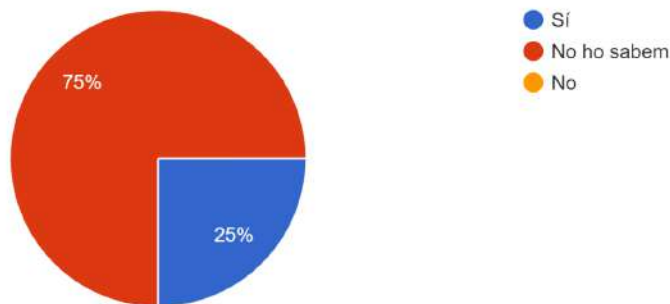
L'infant us ha parlat del meu àlbum il·lustrat "L'Adam i el somni" ?

4 respuestas

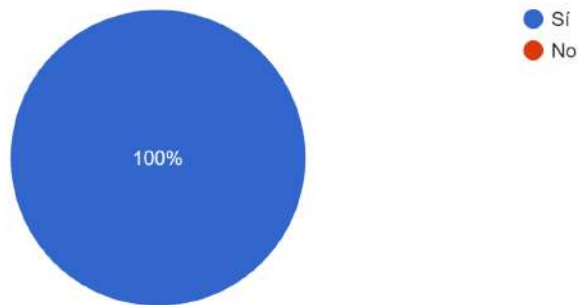
L'infant s'ha sentit identificat amb algun personatge del conte "L'Adam i el somni" ?

4 respuestas

L'infant us ha explicat i ensenyat el llibre de les emocions?

4 respuestas

Comentari lliure

3 respuestas

Gràcies Sumi! La nostra nena sempre ens parla de tu. Avui estava trista perquè havies acabat les pràctiques. Que tinguis molta sort, segur que seràs una molt bona professional!

Ens ha agradat molt el llibre d'emocions de l'àlex, hem descobert alguna cosa que no sabiem

Creiem que has fet una molt bona feina, des del nostre punt de vista, el nostre fill ha après a expressar i identificar millor el que li passa a nivell emocional, estem molt agraits, una abraçada ben forta!! Monkey!! ;)